

AUGUST 2022
NATURSTYRELSEN HIMMERLAND

VIDENCENTER FOR NATURFORVALTNING

ANALYSE SAMT KORTLÆGNING AF TILGÆNDELIG VIDEN OG FORVALTERNES BEHOV

AUGUST 2022
NATURSTYRELSEN HIMMERLAND

VIDENCENTER FOR NATURFORVALTNING

ANALYSE SAMT KORTLÆGNING AF TILGÆNDELIG VIDEN OG FORVALTERNES BEHOV

LIFE IP NATUREMAN LIFE16 IPE/DK/006

LIFE IP Natureman har fokus på at bevare og beskytte rigkær, kilder og overdrev i 11 Natura 2000-områder i Himmerland og Midtjylland. Projektet arbejder målrettet for at gøre det økonomisk interessant for landbruget at have naturarealer med afgræsning eller høst af biomasse med i driften og derved udvikle naturplejen til en særlig driftsgren.

Nærværende rapport er udarbejdet som led i LIFE projektet LIFE16 IPE/DK/006 - NatureMan, der støttes af EU Kommissionen. I henhold til artikel II.7.2 i General Conditions kan de holdninger og den viden, der kommer til udtryk i rapporten, under ingen omstændigheder blive betragtet som EU Kommissionens officielle holdning, og EU Kommissionen er ikke ansvarlig for den videre brug af oplysningerne i rapporten.

PROJEKTNR.	DOKUMENTNR.				
A237732	5				
VERSION	UDGIVELSESDATO	BESKRIVELSE	UDARBEJDET	KONTROLLERET	GODKENDT
1.0	20. august 2022	Rapport og spørgeskema- samt interviewundersøgelse	Maja Bruun Nielsen, Rikke Schrader, Mathias Juul Møller, Lars Brøndum, Torben Ebbensgaard	Kristian Laustsen	Torben Ebbensgaard

INDHOLD

1	RESUMÉ	4
2	BAGGRUND	6
	2.1 Formål	7
3	KORTLÆGNING AF VÆSENTLIGE KILDER OG PLATFORME OM NATURFORVALTNING	8
	3.1 Metode	8
	3.2 Resultater	9
	3.3 Opsummering i datamatrix	20
4	SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE	21
	4.1 Metode	21
	4.2 Fordeling af besvarelser	22
	4.3 Indsigter fra spørgeskemaundersøgelsen	23
5	KVALITATIV ANALYSE	36
	5.1 Metode	36
	5.2 Tværgående indsigter fra de kvalitative interview	37
6	ANBEFALINGER	44

1 RESUMÉ

Som del af LIFE IP Natureman undersøges muligheder og behov for at opbygge et Videncenter for Naturforvaltning. Formålet med nærværende analyse er at skabe et indledende overblik over eksisterende videnskilder og- platforme om naturforvaltning samt at kortlægge naturforvalternes vidensbehov. Dette skal danne grundlag for overvejelser om eventuel etablering af et Videncenter, som kan formidle viden om praktisk naturpleje i samlet form.

Undersøgelsen består således af:

1. en kortlægning af de væsentlige vidensplatforme om naturforvaltning,
2. en spørgeskemaundersøgelse blandt 374 naturforvaltere ansat i kommuner, Naturstyrelsen såvel som rådgivningsvirksomheder m.fl. og
3. en kvalitativ analyse baseret på 12 interviews med tilfældigt udvalgte naturforvaltere.

De to sidstnævnte delundersøgelser skulle dels evaluere naturforvalternes brug af de kortlagte vidensplatforme, dels give indsigt i naturforvalternes evt. yderligere vidensbehov og ønsker til vidensformidlingen.

HOVEDLINJER FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

57 % af naturforvalterne i spørgeskemaundersøgelsen vil i et eller andet omfang gerne have adgang til mere eller bedre tilgængelig viden. Især har naturforvalterne behov for supplerende viden om forvaltning af insekter, da 71 % angiver, at der mangler viden herom. Derudover ønsker over halvdelen af naturforvalterne:

- › Viden om forvaltning af Bilag II og IV-arter samt fredede arter og deres levesteder.
- › Adgang til (nye) forskningsstudier.
- › Viden om plejemetoder og deres *effekt* på naturtyper og biodiversitet.

Undersøgelsen har desuden identificeret 10 vidensplatforme, som er vurderet som de væsentligste eksisterende kilder til viden om forvaltning af terrestrisk natur i Danmark. Dog viser spørgeskemaundersøgelsen, at de fleste af de kortlagte vidensportaler benyttes i relativt lav grad, og det ser også ud til, at naturforvalterne har en lav grad af kendskab til mange af vidensportalerne. Natura 2000-hjemmesiden skiller sig ud, som den vidensplatform, der

benyttes mest; dvs. af 60 % af naturforvalterne på relativt regelmæssig basis. Det kan indikere, at Natura 2000 har sat dagsordenen for vores naturforvaltning, og at denne hjemmeside er velkendt og velfungerende.

Der er ikke væsentlig forskel på undersøgelsens resultater fordelt på uddannelsesretning og jobfunktion.

INDSIGTER FRA DEN KVALITATIVE ANALYSE

1. **Naturforvalterne ser sig som naturens ambassadører, men deres arbejde handler ofte mere om mennesker end natur.** Nogle naturforvaltere er primært teoretikere, mens andre er praktikere. Fælles for dem er, at de elsker naturen, og at de ser sig som ambassadører for den. Derfor er feltekskursioner vigtige, dels fordi det giver arbejdsglæde, og dels fordi de oplever, at det giver deltagerne vigtig viden. Arbejdet med naturforvaltning er præget af 'håndtering af mennesker' og deres forskellige interesser. Arbejdet med involvering af interessenter er det, som giver de fleste og største udfordringer i deres arbejde.
2. **Naturforvalterne søger viden ifm. problemstillinger i periferien til det naturfaglige eller uden for deres specifikke speciale. Det er et detektivarbejde, og det er svært at navigere i de mange kilder til viden.** Naturforvalterne har en stor basisviden, men kan have brug for at søge viden, når de arbejder i periferien af det naturfaglige, f.eks. på det juridiske felt. Derudover er naturforvaltning et stort og komplekst fagområde, og naturforvalterne kan have brug for at søge viden om emner, de ikke selv er specialister i. Viden er spredt på mange forskellige platforme, og skal stykkes sammen fra forskellige kilder. Det gør søgningen kompliceret, da det ofte er svært at navigere i, hvad der ligger hvor.
3. **Netværk og kollegial sparring er en af de primære kilder til viden for naturforvalterne, men der er risiko for at denne viden bliver subjektiv.** Når naturforvalterne mangler viden, eller de står overfor en opgave, som rækker ud over deres eget fagområde, kontakter de ofte personer i deres netværk. Kollegial sparring er værdifuld, fordi den er konkret, praksisnær og en hurtig vej til viden. Samtidig kan den ikke stå alene.
4. **Naturforvalterne efterspørger forskningsbaseret viden, men i forarbejdede formater.** Naturforvalterne efterspørger valideret viden om effekterne af forskellige plejemetoder. Naturforvalterne betragter videnskabelige artikler, som gode kilder til viden, men de kan være svære at få adgang til, og de tager tid at læse. Derfor efterspørger naturforvalterne forarbejdede, korte formater i et letforståeligt sprog f.eks. faktablade, som baserer sig på forskningen.

ANBEFALINGER PÅ BAGGRUND AF ANALYSEN

På baggrund af de kvantitative og kvalitative undersøgelser er uddraget fire anbefalinger, der vil kunne hjælpe naturforvalterne i deres daglige arbejde og med få dækket deres behov for viden.

1. **Promovér og udbyg den viden, der allerede eksisterer, og igangsæt som led heri et samarbejde mellem udbydere af de eksisterende platforme.** Det er vigtigt at finde en måde at udnytte den store viden, som allerede er tilgængelig. Det handler om at øge naturforvalternes kendskab til den eksisterende viden, samt om at forsøge at samle den, f.eks. i en metaplatform. Vi anbefaler, at der indledes et samarbejde mellem udbydere af de eksisterende platforme om etablering af en metaplatform.
2. **Brug formater som passer i naturforvalternes hverdag, når der produceres ny viden.** Hjælp naturforvalterne til viden ved at formidle valideret viden i korte, overskuelige og præcise formater, f.eks. faktaark, vidensblade, letanvendelige apps eller nyhedsbreve.
3. **Let naturforvalternes arbejde ved at hjælpe dem i kontakten til borgere.** Det kunne f.eks. være ved at lave (evt. fysisk) materiale, som let kan deles med de interessenter, som naturforvalterne møder i deres arbejde. Der kan også fokuseres på naturforvalternes viden om og udvikling af kompetencer vedrørende kommunikation og interessentinddragelse.
4. **Faciliter faglige netværk for naturforvaltere, og skab dermed videndeling gennem de kanaler, som naturforvalterne foretrækker at benytte.** ERFA-grupperne må gerne etableres på tværs af kommuner, organisationer og fagligheder. Optimalt set skal de være suppleret af feltekskursioner.

1 SUMMARY

As part of LIFE IP Natureman, possibilities and needs are examined regarding the construction of a knowledge center for nature management. The purpose of this analysis is to create an initial overview of existing sources and platforms for knowledge about nature management as well as to map the nature managers' need for knowledge. This is to form the basis for considerations on the potential establishment of a knowledge center which can communicate knowledge about practical nature preservation in general.

The survey thereby consists of:

1. mapping the most essential knowledge platforms for nature management,
2. a questionnaire survey among 374 nature managers employed in municipalities, the Danish Nature Agency as well as consultancy firms etc., and
3. a qualitative analysis based on 12 interviews with randomly selected nature managers.

The two latter partial surveys were supposed to evaluate the nature managers' use of the mapped knowledge platforms and partly to give an insight into the nature managers' potential need for supplementary knowledge as well as requests for communication of knowledge.

MAIN LINES FROM THE QUESTIONNAIRE SURVEY

57% of the nature managers participating in the questionnaire survey would to some extent like access to more or improved available knowledge. In particular, the nature managers need more knowledge about management of insects as 71 % indicate a lack of knowledge about this topic. In addition, more than half of the nature managers request:

- › Knowledge about management of Annex II and Annex IV preserved species and their habitats.
- › Access to (new) research studies.
- › Knowledge about nature conservation methods and their *effect* on natural habitats and biodiversity.

The survey also identified 10 knowledge platforms which are assessed as the most essential existing sources to knowledge about management of terrestrial nature in Denmark. However, the questionnaire survey shows that most of the mapped knowledge portals are used to a relatively low degree. It also seems that the nature managers have limited knowledge about the existence of many of the knowledge portals. The Natura 2000 webpage stands out as the knowledge platform used the most, i.e. 60 % of the nature managers use it relatively often. This may indicate that Natura 2000 sets the agenda for our nature management as well as this webpage is well-known and efficient.

There are no significant differences on the survey results when distributed on educational field and job function.

INSIGHTS FROM THE QUALITATIVE ANALYSIS

- 1. The nature managers consider themselves as the ambassadors of nature, though their work often focus more on people than nature.** Some nature managers are primarily theorists whereas others are practitioners. They have their love for nature in common and they believe they are ambassadors of nature. Therefore, field excursions are important, partly because they promote increased job satisfaction and partly knowledge is passed on between the participants on excursions. The work with nature management is characterized by “handling people” and their different interests. Tasks involving stakeholders and other interested parties is the biggest challenge and time-consuming part of their work.
- 2. The nature managers seek knowledge in relation to problems in the periphery of natural science or outside their specific specialist fields. It is detective work, and it is difficult to navigate the many sources to knowledge.** The nature managers have large basic knowledge, though they may need to seek knowledge when working in the periphery of natural science, for example within the area of legislation. Moreover, nature management is a large and complex specialist area and nature managers may need to seek knowledge about topics on which they are not themselves specialists. Knowledge is scattered on many different platforms and must be put together from different sources. This makes the search complicated as it is often difficult to navigate where to find information.
- 3. Network and collegiate sparring are the primary sources for knowledge to the nature managers, though there is a risk that this knowledge becomes subjective.** When nature managers lack knowledge, or they face a task which extends their own specialist field, they often contact people within their network. Collegiate sparring is valuable, practice-oriented and a fast way to knowledge. At the same time, it cannot stand alone.
- 4. The nature managers demand research-based knowledge, though in prepared formats.** The nature managers request validated knowledge about the effects of different conservation methods. The nature managers consider scientific articles to be good sources for knowledge, though they can be difficult to gain access to and they require long time to read. Therefore, the nature managers require prepared, short formats/reviews in easy-to-understand language, for instance fact sheets based on research.

RECOMMENDATIONS BASED ON THE ANALYSIS

Based on the quantitative and qualitative surveys, four recommendations are extracted which will assist the nature managers in their daily work and cover their need for knowledge.

- 1. Promote and extend the knowledge which already exists and in relation to this initiate cooperation between the suppliers of the existing platforms.** It is important to find a way to use the extensive knowledge already available. This is about increasing the nature managers’ acquaintance with available knowledge as well as attempting to gather this, for instance in a meta platform. We recommend that a cooperation will be initiated between suppliers of existing platforms to establish a meta platform.
- 2. Use formats that suits the nature managers’ workday when new knowledge is produced.** Assist the nature managers to knowledge by communicating validated knowledge in short, clear, and precise formats, for example fact sheets, knowledge sheets, user-friendly apps, or newsletters.
- 3. Ease the nature managers work by assisting them when they are in contact with the citizens.** This could be by making (for example physical) material which can be distributed to stakeholders who the nature managers meet in their work. Focus can also be on the nature managers’ knowledge about and development of competences concerning communication and involvement of stakeholders.
- 4. Facilitate professional networks for nature managers to create sharing of knowledge through the channels which the nature managers prefer to use.** Specialist groups should be established across municipalities, organizations, and different educational backgrounds. It would be optimal that these are supplemented with field excursions.

2 BAGGRUND

Som del af LIFE IP Natureman undersøges muligheder og behov for at etablere formidling af viden om praktisk naturforvaltning evt. i form af et Videncenter. Videncentret vil tage udgangspunkt i artikler og forskning om naturforvaltning, samt naturforvalternes praktiske erfaringer og fællesskabets ønsker. Videncentret skal arbejde for at opsamle praktiske aspekter af naturforvaltningen, herunder økologiske sammenhænge, virkemidler til inddragelse af frivillige, organisering, plejemetoder og deres effekt på naturtyper og biodiversitet, uddannelse og afsætning af naturplejeprodukter, interessentinddragelse m.m.

Videncentret er tiltænkt en fremtidig rolle som omdrejningspunkt for en forbedret udveksling og anvendelse af viden mellem forvaltere, forskere og konsulenter inden for dansk naturforvaltning. Målet er at skabe en platform for erfarings- og vidensudveksling, som kan sikre et højt fagligt niveau og en mere vidensbaseret og omkostningseffektiv naturforvaltning. Videncentret tænkes etableret i et tæt samarbejde mellem Miljøministeriet, kommunerne, universiteter og andre forskningsinstitutioner, private virksomheder og interesseorganisationer.

Forud for dette arbejde er det vigtigt at få identificeret og evalueret de eksisterende kilder til viden. Kilderne findes i dag i form af en række forskellige databaser og hjemmesider om emnet, ligesom en række forskellige aktører over årene har udgivet rapporter, videnblade, faktaark mv. omhandlende forskellige aspekter af naturforvaltning. Det har været vanskeligt at få et samlet overblik over denne eksisterende viden, hvilket reelt betyder, at mange forvalteres adgang til den bedst tilgængelige viden er vanskelig.

Formålet med denne analyse er at skabe et indledende overblik over eksisterende materialer og afdække naturforvalternes behov. Dermed etableres grundlaget for at arbejde videre hen mod etablering af en samlet målrettet formidling og evt. suppleret heraf – i denne sammenhæng benævnt: "Videncenter".

2.1 FORMÅL

Analysen tager udgangspunkt i to baggrundsundersøgelser med følgende formål:

- › Der ønskes en oversigt over, hvilke væsentlige kilder og platforme til viden om naturforvaltning, der eksisterer i dag.
- › Der ønskes en evaluering af forvalternes brug af disse kilder og platforme udformet som en spørgeskemaundersøgelse, suppleret med en kvalitativ interviewundersøgelse blandt et udsnit af forvaltere.

Undersøgelsen skal både belyse brugen af platformene og de af forvalterne oplevede fordele og ulemper ved de eksisterende platforme samt bidrage med gode ideer og indspark til, hvad en ny og forbedret platform skal kunne for at blive et godt værktøj i forvaltningen.

3 KORTLÆGNING AF VÆSENTLIGE KILDER OG PLATFORME OM NATURFORVALTNING

Dette kapitel indeholder et overblik over de væsentligste tilgængelige databaser, hjemmesider og rapporter med erfaringer, viden og anbefalinger omkring naturpleje for terrestriske naturtyper med speciel fokus på rigkær, overdrev og kildevæld. Da videnscentret har fokus på dansk naturforvaltning, har kortlægningen hovedsageligt fokuseret på danske kilder. I det omfang udenlandsk litteratur er vurderet særligt relevant, så er denne også inddraget.

3.1 METODE

3.1.1 KORTLÆGNING AF KILDER TIL VIDEN

Der er afsøgt databaser, hjemmesider og rapporter omhandlende naturpleje ved at supplere det eksisterende kendskab med brugen af forskellige søgemaskiner. Da målgruppen for videncentret især er de arealforvaltere, der i praksis står for at gennemføre de relevante forvaltnings- og plejetiltag i naturområderne, er søgning på akademiske søgemaskiner fravalgt. I stedet benyttes søgemaskiner som f.eks. Google, Jubii og Yahoo, da disse søgemaskiner vurderes at være mere velkendte for målgruppen samt nemmere at anvende i forbindelse med fremsøgning af viden.

Der er anvendt søgetermer som "naturpleje", "naturgenopretning", "naturforvaltning" o.lign. i kombination med "database", "portal", "faktaark" og "videnblade".

Resultaterne af søgningerne er blevet gennemgået nøje, og de mest relevante udvalgt og analyseret nærmere.

3.2 RESULTATER

3.2.1 NATURPLEJEPORTALEN (MILJØSTYRELSEN)

BESKRIVELSE

Naturplejeportalen er en offentligt tilgængelig database ([Naturplejeportalen – vidensportal om naturpleje](#)). Den indeholder beskrivelser, vidensopsamling og ideer for alle de §3-beskyttede (terrestriske) naturtyper: Overdrev, moser, kær, ferske enge, heder og strandenge samt desuden vandhuller, vandløb, skove og krat. Portalen indeholder desuden særlige sider angående 'Pleje af arter', der beskriver hvordan man tilrettelægger sin pleje, så den i videst muligt omfang tilgodeser forskellige arter af fugle, insekter og det jagtbare vildt samt hvordan man tilrettelægger plejen for at undgå eller bekæmpe problematiske plantearter.

På naturplejeportalen kan man få information om en naturtype og de plejeformer, der er relevante og effektive for denne naturtype. Alternativt kan man få informationer om fordele og ulemper ved en plejeform på tværs af naturtyper.

På Naturplejeportalen kan man finde specifikke informationer f.eks. det anbefalede græsningstryk på naturtyper, græsningssæsonens længde, græsningsfølsomme plantearter, førstegangspenje, tidspunkt for høslæt, dødt ved med mere.

Desuden er der på siden en liste over supplerende litteratur om naturpleje. På denne liste kan findes publikationer omkring forskellige naturtyper samt publikationer omkring plejeformer.

Naturplejeportalen er oprettet i 2011 i et samarbejde mellem Københavns Universitet og Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen). Siden er senere blevet opdateret med nyere litteratur, hvoraf det nyeste er fra 2020. Siden kræver ikke oprettelse af bruger for at tilgå informationen.

FIGUR 3-1

Indgangsside til naturplejeportalen.

OVERORDNET VURDERING

Siden indeholder mange informationer, der relaterer sig direkte til, hvordan naturpleje bedst udføres på forskellige arealer.

Naturplejeportalen er den side, der indeholder mest information omkring forskellige typer naturpleje og den praktiske implementering af disse. Der er både sider om forskellige naturtyper og hvordan disse plejes, samt sider om plejeformerne og hvordan disse bedst benyttes. Derudover er der en kildeliste på siden med relevant litteratur, samt en litteraturliste for hver af naturtyperne. Der er desuden en smule information omkring naturpleje af visse arter.

Portalen indeholder dog ingen eller meget få informationer omkring tilskudsordninger, lovgivning, dispensationsansøgninger og frister omkring naturpleje. Hvis siden bruges i tandem med Landbrugsstyrelsens "Pleje af græs- og naturarealer" (afsnit 2.2.6) får man stort set alle relevante informationer ift. udførelse af naturpleje.

3.2.2 NATURPLEJEGUIDEN (MILJØSTYRELSEN)

BESKRIVELSE

Naturplejeguiden er relateret til Naturplejeportalen (se afsnit 3.2.1), men har et helt forskelligt setup ([Naturplejeguiden - Vejledning for landmænd om naturpleje](#)). Når man kommer ind på guiden, skal man vælge et areal, hvorpå man ønsker at lave naturpleje, for derefter at vælge den form for naturpleje, man ønsker at benytte. Alternativt kan man gøre det i omvendt rækkefølge.

Der er ikke lige så mange specifikke informationer om naturplejeformen på denne side, som på Naturplejeportalen. Derimod er der informationer omkring regler og krav, samspil med øvrig landbrugsdrift samt et link til tilskudsordningen.

Sidens alder kendes ikke, men grundet dens tilknytning til Naturplejeportalen vurderes det sandsynligt, at den holdes opdateret. Siden er frit tilgængelig og kræver ikke oprettelse af en bruger.

FIGUR 3-2

Indgangsside til Naturplejeguiden.

OVERORDNET VURDERING

Siden har et unikt setup, hvor man vælger en arealtype og en plejeform (eller i omvendt rækkefølge) og derefter får information, der er relevant for den specifikke situation man har valgt.

Portalen rummer ikke så mange specifikke informationer omkring udførelsen af pleje. Siden giver et fint første overordnet overblik over plejemuligheder og mulighed for tilskud samt angiver evt. opmærksomhedspunkter i forhold til regler og krav.

3.2.3 LANDBRUGSINFO (SEGES)

BESKRIVELSE

På Landbrugsinfo ([Biodiversitet og naturforvaltning - landbrugsinfo](#)) findes en række rapporter, faktaark, nyheder, cases, manualer og analyser omkring naturforvaltning (51 artikler pr. 16/02-2022). De fleste af disse er relativt korte. Siden er målrettet landmandens behov, og fokus er på hvordan naturforvaltning og landbrug kan sameksistere.

Siden indeholder i mindre grad konkret information om naturforvaltning end f.eks. Naturplejeportalen, selvom der for visse emner er konkret info (se nedenfor). Der mangler f.eks. information om græsningstryk og -periode på de forskellige naturtyper. Derimod udvælges en problematik eller et emne, hvorom der skrives en artikel, som giver generelle råd. Artiklen beskriver en problemstilling indenfor naturforvaltning og giver et overblik over potentielle løsninger. Dog beskrives løsninger i grove træk, således at denne information alene ikke kan bruges til at løse problemet.

Siden har informationer omkring græsning og rydning, samt en del omkring insektvenligt landbrug og om småbiotoper. Desuden er der overblik over relevant lovgivning om naturforvaltning.

Man kan oprette en bruger på sitet, hvilket gør at man kan gemme specifikke artikler samt få tilsendt et nyhedsbrev. Alle artikler er dog tilgængelige uden en bruger.

FIGUR 3-3
Indgangsside til
Landbrugsinfo (SEGES).

Søg på landbrugsinfo.dk Søg

Seneste nyheder

Økonomi og ledelse, Jura
2. september

Covid-19 slutafregninger og webinarer

Der er nu åbent for slutafregning for tabt omsætning. Erhvervsstyrelsen afholder også en række webinarer om slutafregninger for tabt omsætning og lønkompenсации. Desuden er der udviklet et hjælpeværktøj til slutafregning af kompenсation for tabt omsætning, som kan lette arbejdsgangen.

>

Jura, Økonomi og ledelse
1. september

Kompensation for stigende energipriser til folke- og førtidspensionister

Folkepensionister, som modtager ældcheck, får 5.000 kr. som skattefrit engangsbeløb, og der udbetales et engangsbeløb på 2.000 kr. til personer på tilbagetrækningsydelse. Lovforslag 206 2021-22

>

Planter, Økologi
1. september

Konference om grøn bioraffinering

Kom og hør om tilsludsordning til forberedelse og etablering af grønne bioraffineringsanlæg. Landbrugsstyrelsen afholder konferencen den 25. oktober.

>

OVERORDNET VURDERING

Siden indeholder kun få specifikke informationer der kan bruges til praktisk udførelse af naturpleje. Siden kan bruges til at skabe et overblik over metoder for de emner om hvilke der er artikler. Dog er der ikke artikler om alle naturtyper eller plejeformer. Siden har gode informationer om bivenlig pleje og småbiotoper.

3.2.4 NATURDOK

BESKRIVELSE

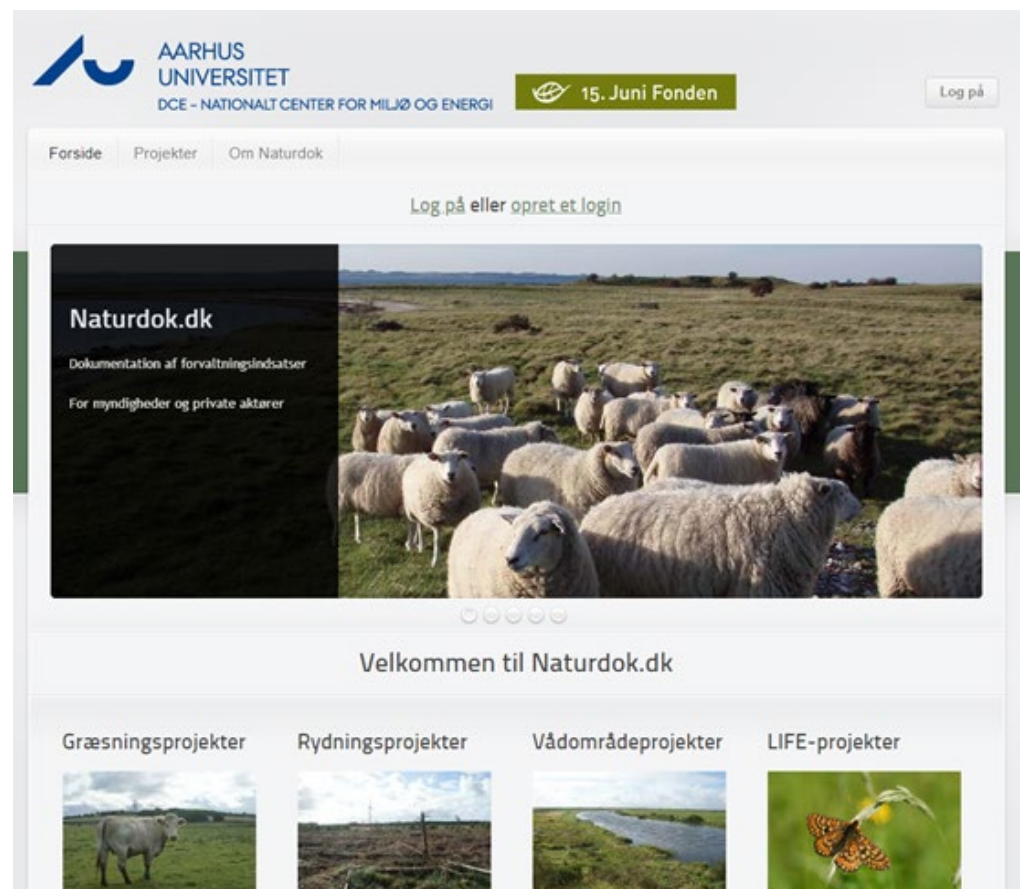
Denne side (Naturdok.dk) samler ikke ligesom de foregående sider data omkring naturpleje. Derimod er det en platform, hvorpå initiativtagere til naturforvaltning selv kan lægge informationer om deres projekt ind. Således har den ingen standardiseret form, og der er forskellige informationsgrader i beskrivelserne af projekterne.

Platformen fungerer mere som et sted til erfaringsdeling end en egentlig platform med informationer omkring naturpleje. Naturdok ønsker også at kunne bidrage til den evidensbaserede naturforvaltning, idet man lettere kan finde områder med konkrete tiltag og undersøge disse evt. før og efter tiltaget udføres.

Databasen er startet af Aarhus Universitet og 15. Juni Fonden i 2014. Siden er der blevet oprettet over 100 projekter på siden. Man kan lave en bruger for at oprette projekter på sitet, men det er ikke nødvendigt for at læse om andres projekter.

FIGUR 3-4

Indgangsside til Naturdok.

OVERORDNET VURDERING

Siden indeholder ingen vejledninger til udførelsen af naturpleje. Der er dog eksempler på mange forskellige former for naturpleje som udføres i Danmark. Siden er således ikke så brugbar hvis man ønsker information omkring at udføre naturpleje.

3.2.5 VIDENTJENESTEN

BESKRIVELSE

Videntjenesten (<https://videntjenesten.ku.dk/>) er en delvis abonnementbaseret platform med videnblade omkring bl.a. forvaltning af skov, lysåben natur samt parker og rekreative områder i byen.

Videntjenesten er opdelt i to overordnede vidensområder: Videntjenesten for By, Park og Landskab samt Videntjenesten for Skov, Natur og Pyntegrønt. Hver af de to vidensområder er igen inddelt i to fagområder, således at Videntjenesten for By, Park og Landskab indeholder videnblade knyttet til fagområdet Park og Landskab samt fagområdet Planlægning og Friluftsliv, mens Videntjenesten for Skov, Natur og Pyntegrønt indeholder videnblade knyttet til fagområdet Skov og Natur samt Fagområdet Pyntegrønt.

På siden finder man videnblade med specifikke anbefalinger for, hvordan f.eks. afbrænding og afgræsning foretages mest hensigtsmæssigt samt videnblade der mere detaljeret går i dybden med biologi og bekæmpelse af skadedyr og invasive arter, forhold der vedr. produktionshensyn, videnblade af mere social og samfundsvidenskabelig karakter mm. Videntjenesten er dermed meget bred i sin tilgang og formidling af viden knyttet til de forskellige fagområder.

På Videntjenesten kan man under de enkelte fagområder fremsøge videnblade med udgangspunkt i deres titel eller man kan klikke sig gennem undermenuer og på den måde afgrænse de forekommende videnblade indenfor specifikke emner.

De ældste videnblade på platformen er fra 1992, mens de nyeste er fra 2022. Platformen opdateres således jævnligt (fagområdet 'Pyntegrønt' er dog ikke blevet opdateret siden 2015), dog ikke med fast f.eks. årlig opdatering. Hvert fagområde indeholder således ikke lige mange videnblade.

Videnblade fra de nyeste tre årgange er forbeholdt abonnenter, mens ældre videnblade som udgangspunkt er frit tilgængelige.

FIGUR 3-5

Indgangside til Videntjenesten.

OVERORDNET VURDERING

Siden indeholder detaljerede vejledninger til udførelse af flere forskellige former for naturpleje på forskellige arealtyper, herunder også bekæmpelse af invasive arter.

Flere af portalens videnblade indeholder relevant information vedr. lovgivning for den konkrete plejetiltag der beskrives. Denne information fremgår dog ikke ved søgning, men alene når videnbladene åbnes. For hvert videnblad er der angivet kildeliste med relevant litteratur.

Portalen indeholder ikke eller kun i begrænset omfang informationer omkring tilskudsordninger, dispensationsansøgning og frister for naturpleje.

Portalen er kun delvis tilgængelig for offentligheden ved at videnblade ældre end tre år er frit tilgængelige, mens videnblade for de seneste tre årgange kun er tilgængelige for abonnenter.

3.2.6 PLEJE AF GRÆS- OG NATURAREALER (LANDBRUGSSTYRELSEN)

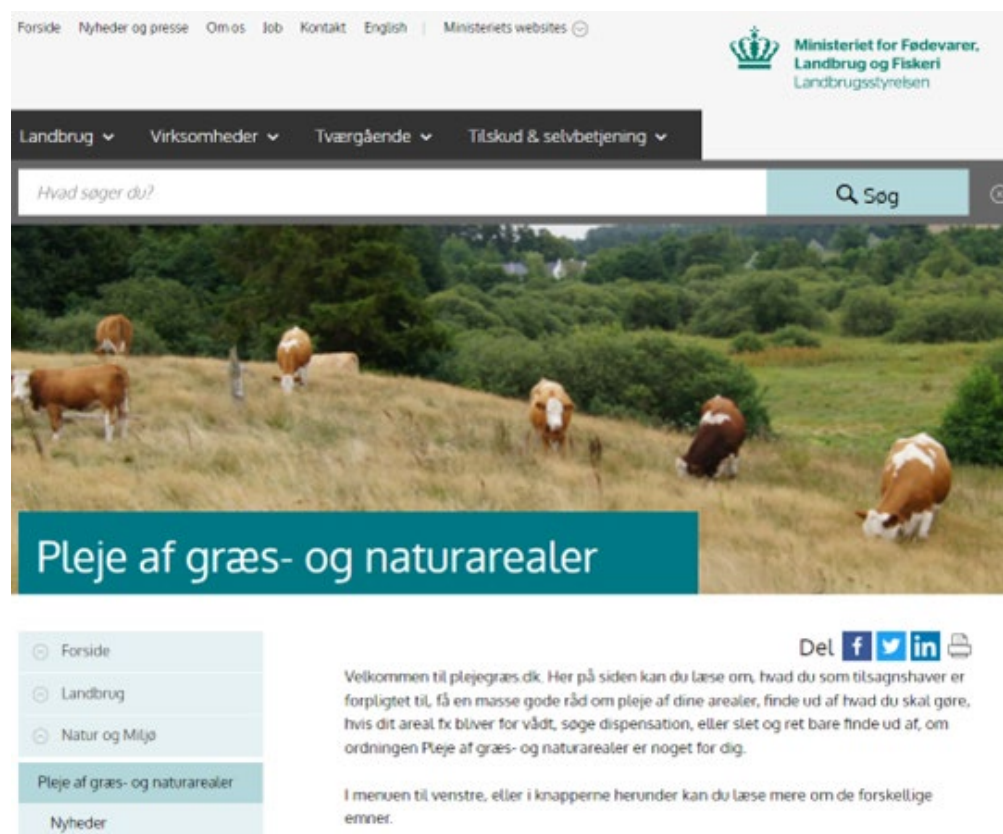
BESKRIVELSE

Hjemmesiden indeholder information omkring pleje af lysåbne habitattyper ([Pleje af græs- og naturarealer - Landbrugsstyrelsen](#)). Der er især fokus på græsning og til dels på høslæt. Hjemmesiden har en praktisk vinkel, og den er især rettet mod landmænd eller andre, der ejer marker og ønsker at lave naturpleje. Der er f.eks. information omkring det anbefalede græsningstryk samt tilskudsordninger, dispensationsansøgninger og frister.

Siden opdateres jævnligt, og inde på de forskellige sider, kan man se hvornår den sidst er opdateret. Således kan man være sikker på at de informationer der fremgår på sitet, er de nyeste. Der kræves ikke login for at man kan tilgå informationerne.

FIGUR 3-6

Indgangsside til Pleje af græs- og naturarealer.

OVERORDNET VURDERING

Denne side er den af alle siderne, der indeholder mest information omkring lovgivning, tilskudsordninger, dispensationsansøgninger og frister for udførsel af naturpleje. Siden indeholder således masser af relevant information til personer der ønsker at udføre naturpleje på egne arealer. Derudover er der gode specifikke informationer omkring græsning og høslæt på flere naturtyper. Bruges siden i tandem med Naturplejeportalen (afsnit 2.2.1) eller Praktisk Naturpleje (afsnit 3.2.9), får man stort set alle relevante informationer ift. udførsel af naturpleje.

3.2.7 BIODIVERSITET I ÅDALE (AARHUS UNIVERSITET)

BESKRIVELSE

Portalen er ny (2022), og den indeholder information omkring udgangspunktet for naturgenopretning og -forvaltning af ådale. Den kan tilgås på: [AU Ecoscience - Biodiversitet i ådale](#). Der er særligt fokus på naturtyper, der forekommer i ådalene: Vandløb, moser og kær samt ferske enge og de tilsvarende lysåbne habitatnaturtyper, særligt kær, kilder og overdrev. Siden er sat op, således at den gennemgår naturgenopretningsprocessen kronologisk: Indledende overvejelser, prioritering, kortlægning, genopretning og forvaltning. Siden har således en praktisk vinkling, men primært fokus på den teoretiske baggrundsviden og de til projektet indsamlede data. Modsat flere af de andre, indeholder den dog ikke specifikationer på konkrete praktiske tiltag, men generelle beskrivelser samt overvejelser omkring anvendeligheden af tiltag i forskellige situationer. F.eks. angives ikke et foreslået græsningstryk til naturtyper. Der er dog rigtig gode referencelister, som henviser til litteratur med specifikke anbefalinger. Både græsning, høslæt, afbrænding og rydning (tørveskræling) beskrives som mulige plejemetoder, ligesom vigtigheden af at genoprette naturlig/hensigtsmæssig hydrologi.

Siden er frit tilgængelig og kræver ikke oprettelse af en bruger. Siden er nyoprettet i 2021 og informationen er således helt opdateret. Siden er oprettet af Aarhus Universitet med input fra COWI med finansiering af AAGE V. JENSEN NATURFOND.

FIGUR 3-7
Startside til
'Biodiversitet i Ådale'.

OVERORDNET VURDERING

Siden har et unikt setup med fem underemner i kronologisk rækkefølge og derefter information/fagviden, der har specifik relevans for hvert trin af naturplejeprocessen. Der er ikke så mange specifikke informationer omkring udførsel effekt af plejen, så den kan ikke uden videre anvendes som 'manual' for naturgenopretning eller -forvaltning af konkrete arealer. Siden giver et derimod et godt overordnet indblik i de biologiske og økologiske viden og processer samt overblik over plejemuligheder for de naturtyper, der findes i ådale.

3.2.8 REWILDING EUROPE

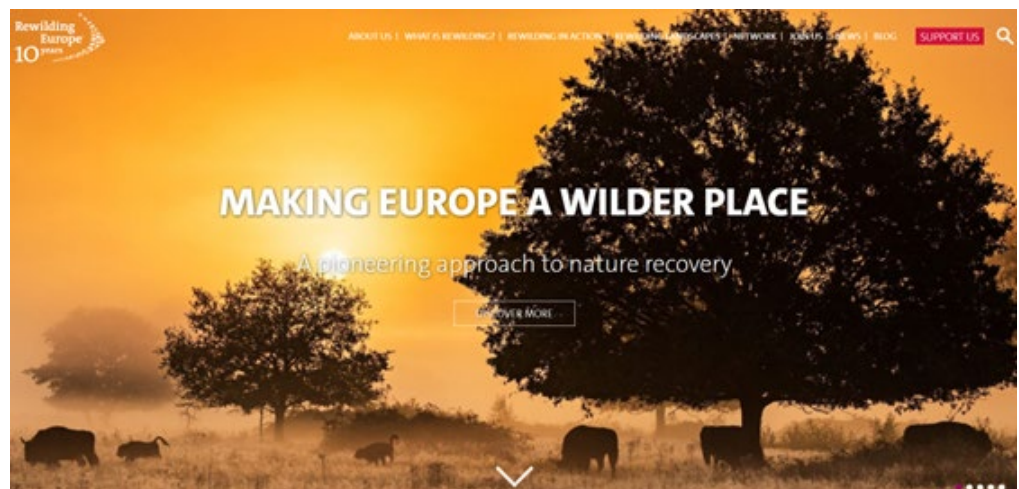
BESKRIVELSE

Rewilding Europas hjemmeside ([Rewilding Europe | Making Europe a Wilder Place](#)) indeholder information om de ni rewildingprojekter, der foregår på foreningens egne arealer. Siden beskriver, hvilke initiativer, der er igangsat på de forskellige sites, og hvorledes disse bidrager til en højere naturværdi og en mere naturnær naturpleje. Desuden er der en generel beskrivelse af, hvad rewilding er, og hvordan/hvorfor det 'virker' på naturen. Der gives ikke specifikke informationer til, hvordan man kan gennemføre et rewildingprojekt, men hjemmesiden kan bruges som et eksempel på rewildingprojekter i Europa. Siden er på engelsk.

Siden er nogle år gammel og formentlig oprettet omkring organisationens begyndelse i 2012. Den opdateres jævnligt, hvilket kan ses på at der til stadighed skrives nyheder ud på siden. Siden er frit tilgængelig og kræver ikke oprettelse af en bruger.

FIGUR 3-8

Indgangsside til Rewilding Europe.

OVERORDNET VURDERING

Denne side indeholder informationer omkring ni forskellige rewildingprojekter rundt omkring i Europa. Siden giver ikke informationer omkring udførelsen af rewilding eller naturpleje generelt, men bidrager med eksempler på naturplejeprojekter. Siden er på engelsk og ingen af projekterne er i Danmark (selvom et dog er i Nordsverige).

3.2.9 PRAKTISK NATURFORVALTNING (KØBENHAVNS UNIVERSITET)

BESKRIVELSE

Praktisk Naturforvaltning er oprindeligt lavet til deltagerne i faget af samme navn på Skovskolen (Københavns Universitet). Siden ([Praktisk naturforvaltning](#)) er bygget op over ni moduler, der hver sætter fokus på en del af naturplejeprocessen. For hvert modul er der et faktaark, videoer og quizzes. Siden indeholder beskrivelser af naturtyperne: hede, klit, mose og kær, fersk eng, strandeng, overdrev, vandløb, vandhuller, urørt skov, løvenge og stævningssskov. Samtidig indeholder siden information om flere plejeformer: græsning, høslæt, rydning, afbrænding, hegning, etablering af vådområder, førstegangspleje samt bekæmpelse af problem- og invasive arter. Siden indeholder også specifikke informationer omkring naturpleje, f.eks. forslag til græsningstryk på forskellige naturtyper, valg af græsningsdyr samt udførslen af afbrænding. Der er på siden informationer omkring pleje af arter indenfor grupperne: insekter, padder, krybdyr, pattedyr og planter.

Siden er desuden velegnet til undervisningsmateriale, idet den er sat op med moduler, samt indeholder mange videoer og quizzes.

Siden er nogle år gammel, præcis hvor gammel vides ikke. Dog er informationerne på siden nyopdaterede, og fakta-arkene er fra 2021.

FIGUR 3-9

Indgangsside til Praktisk Naturforvaltning.

Praktisk naturforvaltning

Uddannelser på KU | Forskning på KU | Nyheder | Samarbejde | Besøg KU | Om KU

Praktisk naturforvaltning

Søg...

Praktisk naturforvaltning

- › Formål med naturforvaltning
- › Naturtyperne
- › Plejemetoder
- › Artsforvaltning
- › Naturgenopretning og -restaurering
- › Bekæmpelse af invasive arter og problemarter
- › Kulturmiljøer og landskabelige værdier
- › Rekreative interesser i naturen
- › Forvaltningsplanlægning
- › Om portalen

Undervisningsportal om naturforvaltning

Her kan du lære om de metoder, som bliver anvendt i praksis for at sikre og forbedre naturforholdene på danske naturarealer.

Portalen er udviklet af Skovskolen, Københavns Universitet i samarbejde med en række eksperter fra universitetet og erhvervet for at sikre høj kvalitet i materialet.

FORMÅL MED NATURFORVALTNING (MODUL 1)

NATURTYPERNE (MODUL 2)

PLEJEMETODER (MODUL 3)

ARTSFORVALTNING (MODUL 4)

NATURGENOPRETNING OG -RESTAURERING (MODUL 5)

BEKÆMPELSE AF INVASIVE OG PROBLEMARTER (MODUL 6)

KULTURMILJØER OG LANDSKABELIGE VÆRDIER (MODUL 7)

BEKREATIVE VÆRDIER (MODUL 8)

FORVALTNINGSPLANLÆGNING (MODUL 9)

OVERORDNET VURDERING

Praktisk Naturforvaltning indeholder informationer om alle undersøgte naturtyper, de fleste arealanvendelser, de fleste plejeformer samt plejen af flere forskellige artsgrupper. Siden giver således et godt billede af naturtyper og plejeformer. Siden har ligeledes en nem opsætning, og fakta-arkene er lette at finde rundt i, omend de til tider fremstår relativt akademiske i sproget.

Portalen indeholder ingen informationer omkring tilskudsordninger, lovgivning, dispensationsansøgninger og frister omkring naturpleje. Hvis siden bruges i tandem med Landbrugsstyrelsens "Pleje af græs- og naturarealer" (afsnit 2.2.6) får man stort set alle relevante informationer ift. udførsel af naturpleje.

3.2.10 NATURA 2000 (MILJØSTYRELSEN)

BESKRIVELSE

Natura 2000-siden ([Natura 2000 \(mst.dk\)](http://Natura.2000.mst.dk)) indeholder information om de danske Natura 2000-områder, herunder om deres beliggenhed, udpegningsgrundlaget for områderne, lovgivningen, der beskytter områderne, Natura 2000-planerne samt mange relaterede fakta. Siden formidler også information om, hvilke øvrige arter, der er beskyttede af Natura 2000-direktiverne.

For lodsejere i et Natura-2000 område er det muligt at læse om anmelderordningen ved driftsændringer eller andre aktiviteter, samt at finde skemaer til anmeldelse. Desuden er der information om tilskudsordningerne til Natura 2000-områderne.

Da de danske Natura 2000-områder indgår i EU's Natura 2000 netværk, linkes der både videre til EU's hjemmeside om Natura 2000 samt til information på Miljøstyrelsens hjemmeside om EU-direktiver. Der er også direkte forbindelse til nært stående emner som f.eks. den nationale naturbeskyttelse, Naturnationalparker, landskaber, invasive arter og MST's Naturplejeportal (se afsnit 3.2.1).

FIGUR 3-10
Indgangsside til
Natura 2000.

Natura 2000

Natura 2000 er betegnelsen for et netværk af beskyttede naturområder i EU. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Natura 2000-områderne

I Danmark er der udpeget 250 Natura 2000-områder. De udgør tilsammen 9 % af landarealet – som Fyn med omliggende øer - og 26 % af havarealet.

Inden for de udpegede områder, Natura 2000-områderne, gælder særlige retningslinjer for at behandle planer og projekter, herunder ansøgninger om tilladelse mv., der kan påvirke Natura 2000-områder, for derigennem at beskytte arter og naturtyper. Desuden er der krav om overvågning af og rapportering om naturens tilstand.

[Her ligger de danske Natura 2000-områderne \(på kort\)](#)

[Fakta om Natura 2000-områderne](#)

Udpegningsgrundlag

Hvert Natura 2000-område er udpeget i for at beskytte bestemte arter og naturtyper, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Områdets udpegningsgrundlag angiver hvilke arter og naturtyper, der er beskyttet i området.

[Se områdernes udpegningsgrundlag](#)

Natura 2000-planer

Der er 250 Natura 2000-områder i Danmark. Disse indgår i en løbende planlægning.

For perioden 2016-2021 er der udarbejdet Natura 2000-planer for 250 Natura 2000-områder. For de 10 områder der blev udpeget i 2019 er der endnu ikke udarbejdet en Natura 2000-plan.

Hver Natura 2000-plan indeholder sin egen opskrift på, hvordan man her skal behandle naturen for, at den kan udvikle sig positivt.

For perioden 2022-2027 er der udarbejdet basisanalyser for 257 Natura 2000-områder (jf. udpegningen i 2019). Dette er første trin i tredje generation planlægning.

OVERORDNET VURDERING

Natura 2000-portalens fremstår grundig, systematisk og tæt på udtømmende. Hele den juridiske baggrund, den naturfaglige argumentation samt hele processen i implementeringen af naturdirektiverne, udarbejdelsen af Natura2000-planerne osv. er omfattende, men godt beskrevet. Siden er *reelt ikke en naturforvaltningsportal*, men koblingen fra viden og planlægning til naturforvaltning sker ved det direkte link til den ligeledes meget omfattende 'Naturplejeportalen'.

3.2.11 VÆSENTLIGE SUPPLERENDE KILDER TIL VIDEN

DCE-RAPPORTER

- › Analyse af behovet for græsning og høslæt på beskyttede naturarealer.
Nygaard, B. et al., 2012. *Analyse af behovet for græsning og høslæt på beskyttede naturarealer. Areal, biomasse og antal græsningsdyr*, s.l.: Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi.
<https://www.dmu.dk/pub/tr13.pdf>
- › Biodiversitetseffekterne af rewilding
Fløjgaard, C. et al., 2021. *Biodiversitetseffekterne af rewilding*, s.l.: Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi.
<https://dce2.au.dk/pub/SR425.pdf>
- › Erstatningsnatur – erfaringer og muligheder
Nygaard, B., Oddershede, A. & Høyer, T. T., 2018. *Erstatningsnatur – erfaringer og muligheder*. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.
<https://dce2.au.dk/pub/SR266.pdf>
- › Naturpleje og arealstørrelser – med særlig fokus på Natura 2000-områderne
Fløjgaard, C., Bladt, J. & Ejrnæs, R., 2017. *Naturpleje og arealstørrelser med særligt fokus på Natura 2000 områderne*, s.l.: Aarhus Universitet, DE - Nationalt Center for Miljø og Energi.
<https://dce2.au.dk/pub/SR228.pdf>

ØVRIGE KILDER

- › Anbefalinger vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål
Møller, P. F. et al., 2018. *Anbefalinger vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål*, s.l.: GEUS. Rapport
<https://www.geus.dk/media/6630/rapport-2018-28.pdf>
- › Forvaltning af biodiversitet i dyrket skov
Heilmann-Clausen, J., Bruun, H. H., Petersen, A. H., Riis-Hansen, R., Rahbek, C., 2020. *Forvaltning af biodiversitet i dyrket skov*. Biofolia. Bog
- › Græsning og høslæt i naturplejen
Buttenchøn, R. M. 2007. *Græsning og høslæt i naturplejen*. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Center for Skov, Landskab og Planlægning, Københavns Universitet. Rapport
https://naturstyrelsen.dk/media/nst/attachments/76645/graesningsbog_web.pdf
- › Naturpleje – en analyse af de udfordringer som lodsejere og dyreholdere oplever
Naturstyrelsen, 2015. *Naturpleje – en analyse af de udfordringer som lodsejere og dyreholdere oplever*. Katalog
https://naturstyrelsen.dk/media/136202/naturplejekatalog_sider-low.pdf
- › Pleje af førnbelastede rigkær med afbrænding
Hald, A. B. & Michaelsen, A. N., 2019. *Pleje af førnbelastede rigkær med afbrænding: Dokumentation af et nyt redskab til naturpleje*. Natur & Landbrug og Na-tur360o. Rapport
<https://www.avjf.dk/wp-content/uploads/2020/01/Afrapportering-Rigk%C3%A6r-web.pdf>
- › Skovgræsning med biodiversitetsformål
Buttenschøn, R. M. & Gottlieb, L., 2019. *Skovgræsning med biodiversitetsformål. IGN Rapport*, s.l.: Københavns Universitet, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning. Rapport
https://static-curis.ku.dk/portal/files/230689434/Skovgr_sning_web_3.pdf
- › Virkemiddelkatalog for natur
Ejrnæs, R., Bruun, H. H., Heilmann-Clausen, J. & Strandberg, B., 2019. *Virkemiddelkatalog for natur. De vigtigste mål i biodiversitetsforvaltningen og deres tilhørende virkemidler*, s.l.: Aarhus Universitet. Katalog
https://www.dn.dk/media/45012/virkemiddelkatalog_8-marts.pdf

4 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

For at evaluere naturforvalternes vidensbehov og brug af de kortlagte vidensplatforme, er der ifm. med opgaven her blevet udarbejdet et spørgeskema (Se Bilag B). I dette afsnit gennemgår vi metoden og resultaterne fra spørgeskemaet.

4.1 METODE

Processen med udarbejdelse af spørgeskemaundersøgelsen er vist i nedenstående Figur 4-1. Se Bilag B for det fulde spørgeskema.

FIGUR 4-1

Arbejdsprocessen ifm. spørgeskemaundersøgelsen.

1. Udkast til spørgeramme. COWIs projekthold udarbejdede et udkast spørgsmålsformuleringer ud fra velafprøvede teknikker til at undgå "støj" i respondenternes besvarelser. Spørgerammen blev godkendt af projektansvarlig hos Naturstyrelsen.

2. Udarbejdelse af spørgeskema i SurveyXact. COWI opsatte den af Naturstyrelsen godkendte spørgeramme. SurveyXact gør det muligt at tage højde for svar på tidligere spørgsmål, at lave valideringer og at sikre, at alle de fornødne spørgsmål bliver besvaret.

3. Pilottest. Forud for den endelige udsendelse af spørgeskemaet, foretog vi en intern pilottest blandt:

- › Tre udvalgte medarbejdere hos Naturstyrelsen
- › Fire udvalgte COWI-medarbejdere, der arbejder med naturgenopretning og forvaltning

Hver testperson gennemgik spørgeskemaet og sendte kommentarer via mail og telefon mhp. på at teste tekniske (om det fungerer), sproglige (om spørgsmålene er klare/forståelige), såvel som faglige (relevans, om der mangler perspektiver, om noget skal uddybes osv.) aspekter. COWI foretog herefter de nødvendige rettelser.

4. Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaundersøgelsen blev udsendt til respondenter via e-mail. Der blev udsendt to påmindelser til respondenter, der endnu ikke havde besvaret undersøgelsen.

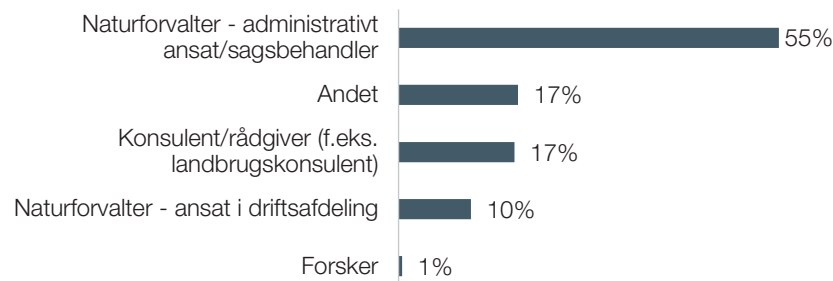
Spørgeskemaet blev sendt ud via e-mail til i alt 374 naturforvaltere ansat i kommuner, Naturstyrelsen såvel som rådgivningsvirksomheder m.fl. Naturstyrelsen stod for at identificere respondenter med inputs fra COWI.

Den 6. april 2022 blev spørgeskemaet udsendt. Undersøgelsen var åben i tre uger indtil d. 27. april 2022. I alt har 191 naturforvaltere gennemført spørgeskemaundersøgelsen. Ud af populationen på 374 naturforvaltere giver det således en svarprocent 51 %. Dette er en høj svarprocent i forhold til, hvad vi normalt ser i lignende undersøgelser, hvilket kan indikere, at der har været stor interesse for undersøgelsen og for at blive hørt. I afsnit 4.2 gennemgår vi, hvordan respondenterne fordeler sig ift. baggrundsspørgsmålene.

4.2 FORDELING AF BESVARELSER

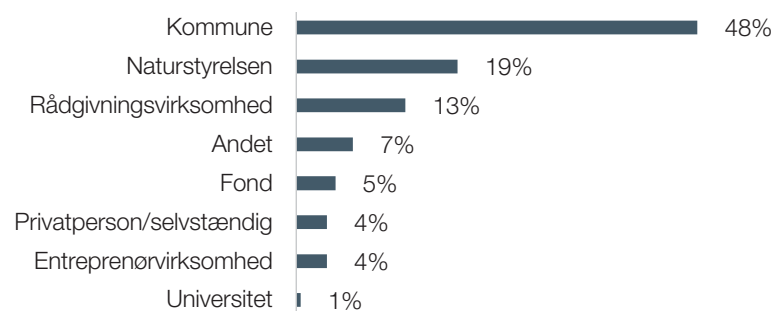
Jf. Figur 4-2 har i alt 105 naturforvaltere, der er ansat i en administrativ eller sagsbehandler stilling (55 %), 32 konsulenter/rådgivere (17 %), 20 naturforvaltere, som er ansat i en driftsafdeling (10 %), og én forsker (1 %) besvaret spørgeskemaet. 33 respondenter falder under 'andet'-kategorien for stillingsbetegnelser (17 %). 'Andet'-kategorien dækker især over respondenter, der arbejder som entreprenør, skovfoged eller skovarbejder eller projektleder.

FIGUR 4-2
Respondenternes
arbejdsstilling. n=191

Som det fremgår af Figur 4-3 er den største andel af respondenterne ansat i landets kommuner (48 %). Således er 92 af respondenterne ansat i en kommune. Dernæst arbejder flest af dem, der har besvaret spørgeskemaet, i Naturstyrelsen (19 %) og i rådgivningsvirksomheder (13 %). Respondenterne er derudover ansat i fonde (5 %), entreprenørvirksomheder (4 %), eller som selvstændig eller svarer i funktion af privatperson (4 %). 1 % arbejder på universitetet. 13 af respondenterne arbejder andetsteds (7 %), hvilket primært omfatter NGO'er, interesseorganisationer og regioner.

FIGUR 4-3
Respondenternes
arbejdsplads. n=191

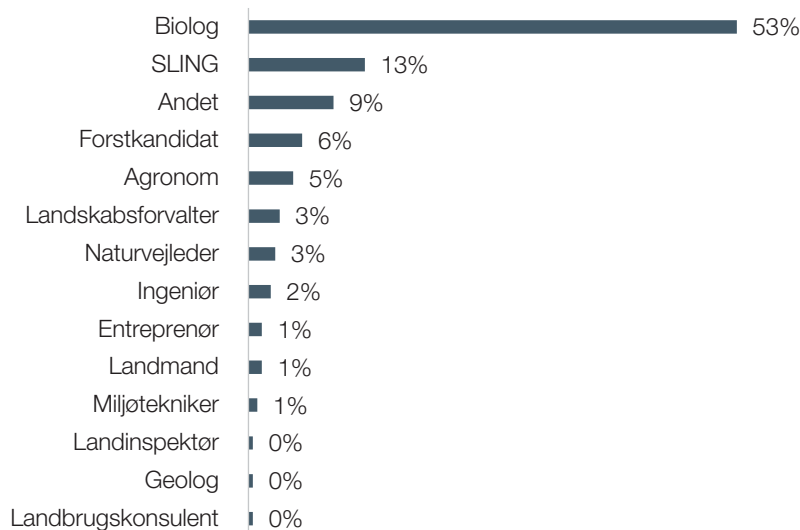
Ser vi på, hvor mange års arbejdserfaring respondenterne har inden for naturforvaltning, fremgår det jf. Figur 4-4, at over halvdelen, dvs. 101 respondenter, har over 15 års erfaring. 69 respondenter, svarende til lidt over en tredjedel af respondenterne, har desuden 6-15 års erfaring inden for naturforvaltning. Blot 12 har 2-5 års erfaring (6 %), og ni har 0-1 års erfaring (5 %).

FIGUR 4-4
Respondenternes
anciennitet i arbejdet
med naturforvaltning.
n=191.

Figur 4-5 viser, at størstedelen af respondenterne er uddannede biologer (109 respondenter). Dernæst er 26 respondenter uddannet SLING'er (Skov- og Landskabsingeniør). Desuden har 19 respondenter angivet, at de har en anden uddannelse end de listede. Disse omfatter især landskabsarkitekter, vildtforvaltere eller andet naturfagligt. Mellem 1 og 12 respondenter angiver, at de har en af de øvrige uddannelseskategorier (bl.a. forstkandidat, agronom og landskabsforvalter).

FIGUR 4-5
Respondenternes
uddannelsesbaggrund.
n=191

Note: 0 % omfatter tilfælde, hvor blot en respondent valgt en given uddannelseskategori.

4.3 INDSIGTER FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSEN

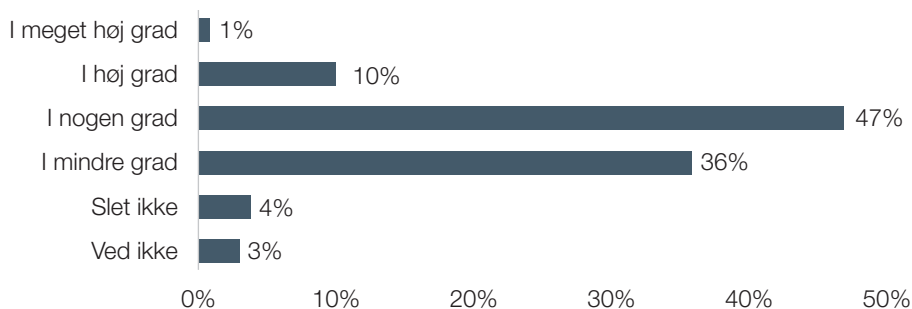
Dette afsnit vil præsentere de kvantitative analyser. Ud over de kvantitative besvarelser har respondenterne af spørgeskemaet også haft mulighed for at skrive uddybende kommentarer. I løbet af afsnittet præsenteres eksempler på kommentarer, der reflekterer en generel tendens.

4.3.1 ADGANG TIL VIDEN

Et af formålene med spørgeskemaundersøgelsen har været at afdække, hvad naturforvalternes behov for viden er, samt hvordan det er imødekommet. Derfor vil vi i dette afsnit afdække, hvorvidt forvalterne på et overordnet niveau oplever at mangle adgang til viden i forbindelse med deres arbejde, samt om de ved, hvor de skal søge efter mere viden om naturforvaltning.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 10 % af respondenterne i høj grad oplever at mangle adgang til viden ifm. deres arbejde med naturforvaltning. Samtidig angiver tæt på halvdelen (47 %), at de i nogen grad oplever at mangle adgang til viden (jf. Figur 4-6). Således har 57 % af respondenterne i et eller andet omfang et behov for viden, der ikke er imødekommet i dag. I det følgende vil vi analysere, hvorvidt der er forskel på respondenternes vidensbehov alt efter, hvilken målgruppe de tilhører.

FIGUR 4-6
Oplevelse af at mangle
adgang til viden ifm.
deres arbejde. n=191

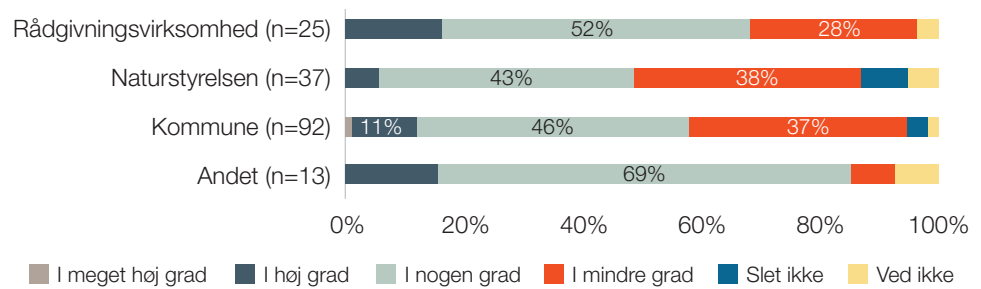
Note: Denne figur, samt de næste fire, viser respondenternes svar på spørgsmålet: "I hvilken grad oplever du generelt at mangle adgang til viden ifm. dit arbejde med naturforvaltning?"

Figur 4-7 viser, hvorvidt vidensbehovet er forskelligt alt efter, hvilken arbejdsplads respondenterne sidder på. Spørgeskemaresultaterne peger på, at en større andel af naturforvaltere ansat i rådgivningsvirksomhed og i 'andet-kategorien' oplever at mangle specifik viden i 'høj', 'nogen' eller 'mindre' grad, end dem ansat i Naturstyrelsen og i lidt større omfang end dem, som er ansat ved kommuner.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der er et forskelligt datagrundlag for hver målgruppe, således at der blot er 13 respondenter under andet-kategorien og 25 fra rådgivningsvirksomheder, sammenholdt mod hhv. 37 og 92 fra Naturstyrelsen og kommuner.

FIGUR 4-7

Oplevelse af at mangle adgang til viden ifm. deres arbejde x arbejdsplads. n=167

Note: Resultater, hvor der indgår færre end 5 observationer, præsenteres ikke. Dels for at sikre anonymitet, dels for ikke at vise en tendens baseret på et utilstrækkeligt datagrundlag.

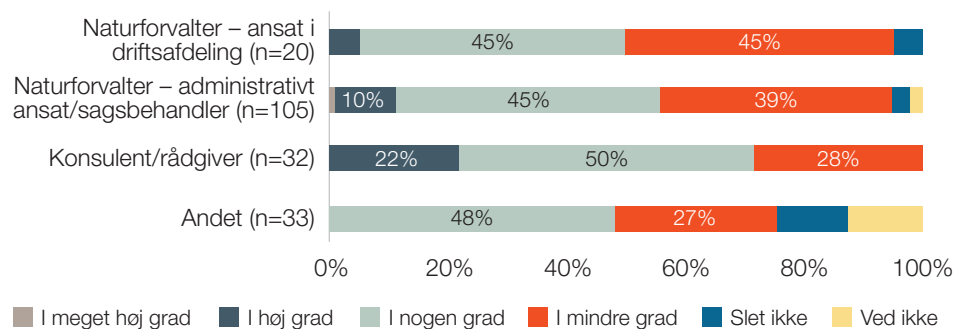
Figur 4-8 viser, hvorvidt naturforvalternes vidensbehov ifm. deres arbejde er forskelligt alt efter, hvilken arbejdsstilling respondenterne har. Resultaterne bekræfter delvist tendensen vist i ovenstående figur og indikerer, at konsulenter eller rådgivere i højest grad oplever at mangle viden, eller netop ønsker at søge yderligere viden, da 72 % har angivet i meget høj, i høj eller i nogen grad at mangle viden.

Dertil viser data en tendens til, at naturforvalterne, der er administrativt ansat, i lidt højere grad oplever at mangle adgang til viden, end naturforvalterne i driftsafdelingerne. Således angiver 50 % af naturforvalterne i driftsafdelinger, at de i meget høj, høj eller nogen grad oplever at mangle viden, mens denne andel er 56 % for naturforvalterne, der er administrativt ansat.

Igen gør vi dog opmærksomme på, at det er vanskeligt at uddrage stærke konklusioner baseret herpå, fordi datagrundlaget for hver målgruppe er så forskelligt.

FIGUR 4-8

Oplevelse af at mangle adgang til viden ifm. deres arbejde x arbejdsstilling. n=191

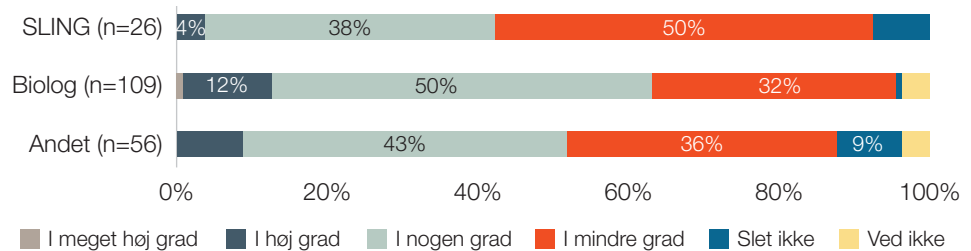

Note: Resultater, hvor der indgår færre end 5 observationer, præsenteres ikke.

Figur 4-9 viser, hvorvidt naturforvalternes vidensbehov ifm. deres arbejde er forskelligt alt efter, hvilken uddannelse de har. Resultaterne viser en tendens til, at biologerne i højere grad end de øvrige uddannelser oplever at mangle adgang til viden. Således angiver 63 % af biologerne, at de i meget høj, i høj eller i nogen grad oplever at mangle adgang til viden ifm. deres arbejde. For SLING'erne er denne andel 42 %. Dette kan eventuelt forklares med, at SLING-uddannelsen har mere indhold, der fokuserer på netop forvaltning, end biologiuddannelsen. Måske at biologerne ønsker et mere komplet vidensgrundlag, inden der gribes til handling.

FIGUR 4-9

Oplevelse af at mangle adgang til viden ifm. deres arbejde x uddannelse. n=191

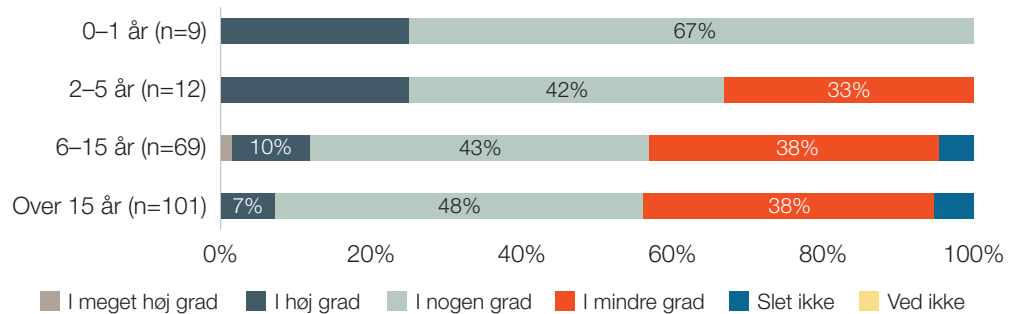

Note: Resultater, hvor der indgår færre end 5 observationer, præsenteres ikke.

Figur 4-10 viser, hvordan naturforvalternes vidensbehov er fordelt efter, hvor mange års arbejds-erfaring inden for naturforvaltning, de har. Ikke overraskende viser spørgeskemaresultaterne en tendens til, at dem med færrest års arbejds-erfaring oplever i højere grad at mangle adgang til viden ifm. deres arbejde, end dem med flest års erfaring. Samtidig er datagrundlaget meget småt for de to målgrupper med lavest anciennitet, hhv. 9 respondenter med 0-1 års erfaring, og 12 respondenter med 2-5 års erfaring, hvorfor det er svært at drage konklusioner herpå.

FIGUR 4-10

Oplevelse af at mangle adgang til viden ifm. deres arbejde x antal års arbejds-erfaring inden for naturforvaltning. n=191

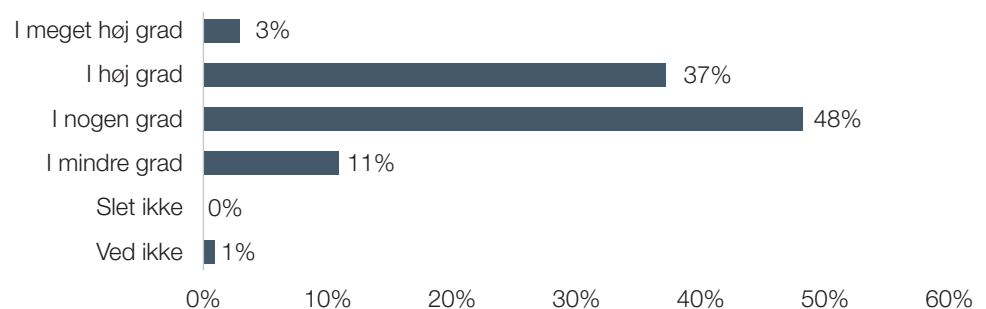
Note: Resultater, hvor der indgår færre end 5 observationer, præsenteres ikke.

Selvom Figur 4-7–Figur 4-10 viser nogen variation mellem målgrupperne, er det vores vurdering, at variationen er så lille, at der ikke er væsentlige forskelle mellem grupperne – især taget det varierende datagrundlag i betragtning. I det resterende af analyserne vil vi derfor ikke fordele besvarelserne på målgrupper.

Udover at kortlægge, hvorvidt forvalterne oplever at mangle adgang til viden, er det essentielt at afdække, om de ved, hvor de skal søge efter viden ifm. deres arbejde med naturforvaltning. Figur 4-11 viser, at blot lidt over hver tiende i mindre grad ved, hvor de skal søge efter viden. Altså kan vi konstatere, at størstedelen af respondenterne oplever, at de kender portaler, hvor de kan finde viden.

FIGUR 4-11

Andel af respondenterne, der ved, hvor de skal søge efter viden ifm. deres arbejde med naturforvaltning. n=191

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "I hvilken grad ved du, hvor du skal søge efter viden ifm. dit arbejde med naturforvaltning?"

4.3.2 FORVALTERNES BRUG AF DE VÆSENTLIGE VIDENSPLATFORME

Hvor kapitel 2 kortlagde de væsentligste vidensplatforme, der eksisterer i dag, har dette afsnit til formål at analysere, dels hvilke platforme naturforvalterne benytter sig af, og dels hvordan kvaliteten af de eksisterende vidensplatforme opleves.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at en stor andel af de kortlagte vidensplatforme anvendes i lavt omfang. Ses der bort fra Natura 2000, angiver en stor andel af deltagerne dvs. **37–76 %**, at de **aldrig anvender vidensplatformene** (jf. Figur 4-12).

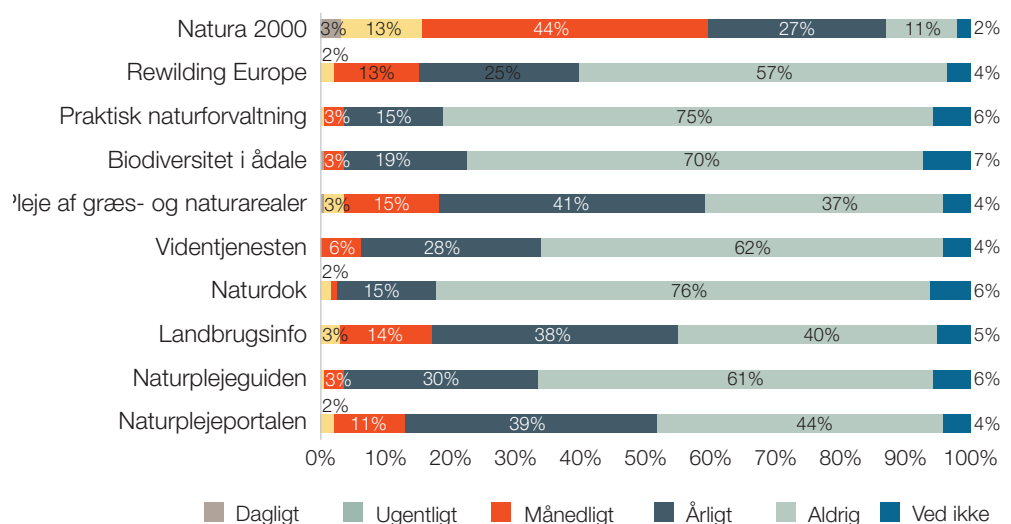
Det fremgår, at Miljøstyrelsens **Natura 2000** er den vidensplatform, som flest benytter sig af. Således angiver 3 % af respondenterne, at de anvender Natura 2000 dagligt, 13 % anvender den ugentligt, og 44 % anvender den månedligt. Altså kan vi konstatere, at samlet set 60 % anvender Natura 2000 på relativt regelmæssig basis. Kun 11 % anvender aldrig platformen. Det bemærkes, at Natura 2000 platformen er en meget bred platform, som reelt kun i lille grad er en Naturforvaltningsplatform.

Pleje af græs- og naturarealer, udgivet af Landbrugsstyrelsen, er den næstmest anvendte vidensplatform af de kortlagte. I alt 4 % anvender platformen dagligt eller ugentligt, og 15 % anvender den månedligt. Det vil sige, at tæt på hver femte af respondenterne anvender platformen regelmæssigt. Herefter kommer SEGES' vidensplatform **Landbrugsinfo**, som 3 % anvender ugentligt, og 14 % anvender månedligt.

Omvendt er vidensplatformene **Naturdok**, **Praktisk Naturforvaltning** og **Biodiversitet i Ådale** de mindst benyttede platforme blandt de kortlagte. Disse benyttes regelmæssigt (dagligt, ugentligt eller månedligt) blandt blot 3–4 % af respondenterne. Samtidig benyttes de (endnu) aldrig af 70–76 % af respondenterne. Det bemærkes, at **Biodiversitet i Ådale** er en meget ny vidensplatform, som ikke har nået at 'etablere sig' blandt naturforvalterne.

De ovenstående vidensplatforme er udvalgt til spørgeskemaet, fordi de blev vurderet at være de mest væsentlige inden for naturforvaltning af terrestriske naturtyper. De blev fundet ud fra søgemaskiner, der vurderes at være velkendte for målgruppen og nemme at anvende i forbindelse med fremsøgning af viden. Alligevel er anvendelsesgraden lav for de fleste af platformene.

FIGUR 4-12
Anvendelse af de kortlagte vidensplatforme. n=191

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "Hvor ofte benytter du følgende platforme ifm. dit arbejde med naturforvaltning?"

I forlængelse af ovenstående pointer giver nogle af respondenterne i hhv. uddybende kommentarer til spørgeskemaet, i opkald til spørgeskemaansvarlig samt i interview udtryk for stor forundring over, at der eksisterer så mange platforme, som de ikke har haft kendskab til før (se anbefaling 3).

Jeg blev chokeret over, at der fandtes de platforme. Og jeg har heller ikke indtryk af, at nogle af mine kolleger har siddet på dem og ikke delt dem [...] Det er lidt vigtigt, at vi kender til det. Så man kunne arbejde fra vores [NST] side for, at få det samlet, så der ikke findes en guldmine et sted, som vi ikke kender. Min selvopfattelse er, at jeg har styr på hvilke steder, der er at hente ned – så det var chokerende, at jeg ikke vidste det fra uddannelse, fra NST eller fra fagkredse.

Interviewkommentar, administrativ naturforvalter, NST

Information om naturforvaltning er bare spredt ud over 27 forskellige platforme og helt uoverskueligt [...] Var end ikke klar over at nogle af platformene fandtes!

Kommentar fra spørgeskema

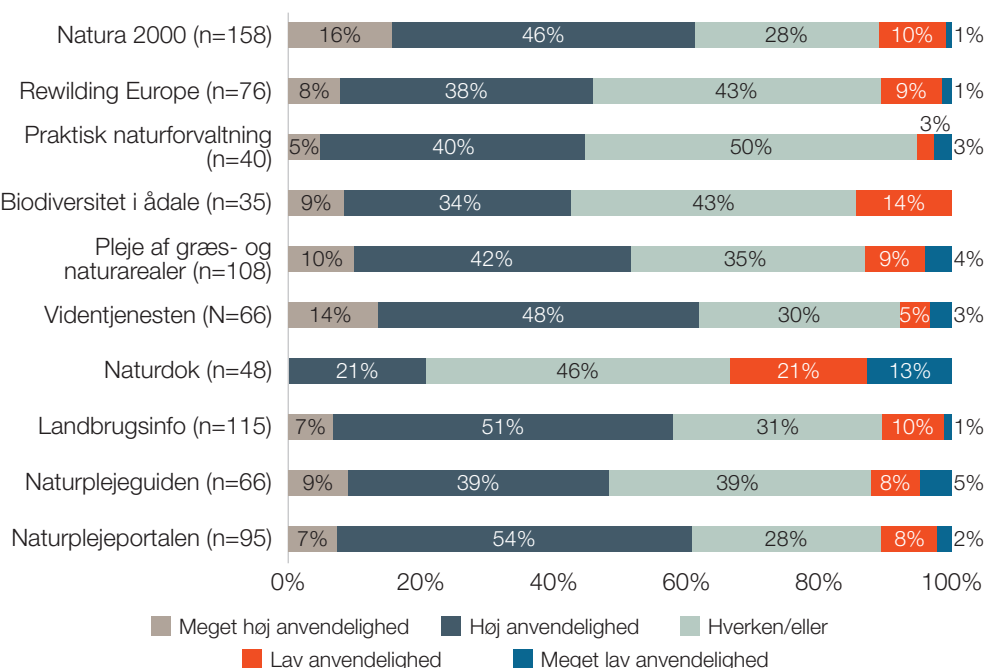
Respondenterne har desuden haft mulighed for at angive op til fem andre vidensplatforme, som de benytter sig af ifm. deres arbejde. Selvom de er blevet bedt om at se bort fra artsportaler og lignende datasøgningsportaler, nævner flere af dem netop sider som Arter.dk, Naturbasen og MiljøGIS. Derudover er Miljøportalen, diverse Facebook-grupper (bl.a. 'biodiversitet.dk'), Conservation Evidence, forskellige sider under DCEs og Miljøstyrelsens hjemmeside, Google Scholar, researchgate.net gengængere blandt respondenternes besvarelser.

Hvad angår den oplevede kvalitet af vidensplatformene, viser Figur 4-13, at **Videntjenesten** fra Københavns Universitet, **Natura 2000** samt **Naturplejeportalen** opleves som de mest anvendelige af platformene. Således angiver 16 %, at Natura 2000 er af meget høj anvendelighed ifm. deres arbejde med naturforvaltning, og 46 %, at den er af høj anvendelighed. 14 % angiver, at Videntjenesten er af meget høj anvendelighed, og 48 %, at den er af høj anvendelighed.

Når man frasorterer respondenter, der har svaret 'ved ikke' og at de aldrig har besøgt platformene, er det generelle billede, at **platformene vurderes nogenlunde lige anvendelige**. Tæt på halvdelen vurderer for alle platformene, at de er af meget høj eller høj anvendelighed, dog med undtagelse af Naturdok.

Naturdok fremgår således som den platform, der vurderes mindst anvendelig af respondenterne. Dette samtidig med, at det er en af de platforme, som færrest har besøgt og anvender (jf. Figur 4-12). Ingen af respondenterne vurderer, at platformen er af meget høj anvendelighed. Omtrent hver femte vurderer, at den er af høj anvendelighed, mens størstedelen (46 %) vurderer, at den hverken er af høj eller lav anvendelighed. Endnu en andel på omtrent hver femte respondent vurderer, at den er af lav anvendelighed, og 13 % vurderer den af meget lav anvendelighed.

FIGUR 4-13
Platformenes anvendelighed ifm. arbejdet med naturforvaltning. n=35-158

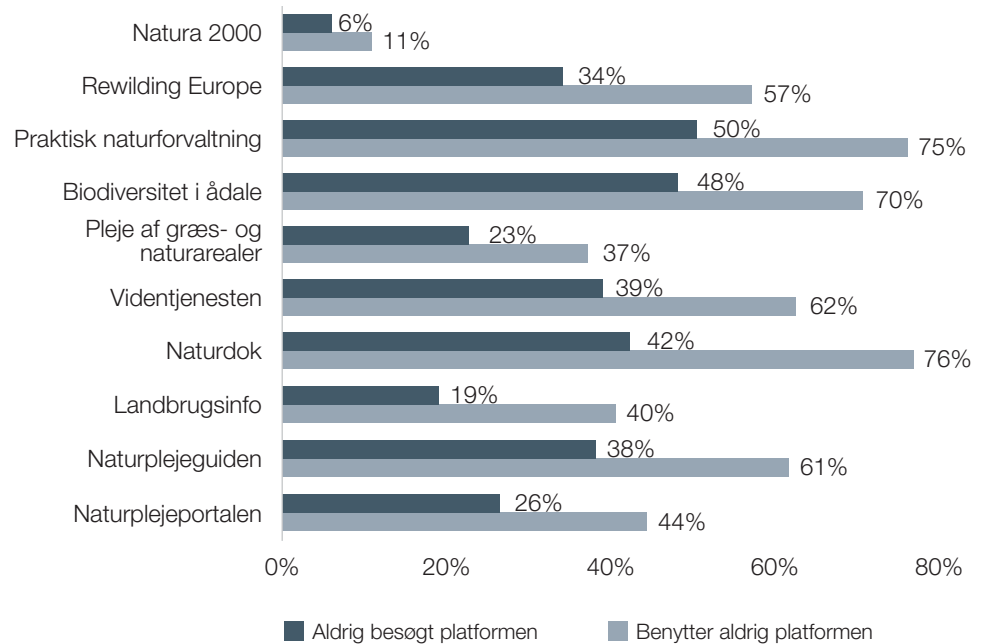
Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "Hvordan vurderer du overordnet anvendeligheden af følgende platforme ift. dit arbejde med naturforvaltning?" Respondenter, som har angivet, at de aldrig har benyttet platformene, eller 'ved ikke' er taget ud. Således viser figuren kun de respondenter, som faktisk har besøgt platformene.

Figur 4-14 udspecificerer og sammenholder respondenternes kendskab til vidensplatformene med deres brug af dem. Igen fremgår det, at hvis man ser bort fra Natura 2000, har mellem 19 og 50 % af de 191 naturforvaltere aldrig besøgt de kortlagte vidensplatforme. Det kan indikere, at der ikke kun er en lav grad af anvendelse af platformene, men også en lav grad af kendskab til platformene. Den lave grad af kendskab er også en mulig delvis forklaring på den lave grad af anvendelse.

Ligesom ved anvendelsen af vidensplatformene, fremgår det, at **Praktisk Naturforvaltning**, **Biodiversitet i Ådale**, samt **Naturdok** er de vidensplatforme, som flest af respondenterne aldrig har besøgt. Således har tæt på halvdelen aldrig besøgt nogen af disse platforme, hvoraf vi kan uddrage, at kendskabet til dem er lavt. Det bemærkes, at **Biodiversitet i Ådale** er en helt ny portal (2022).

FIGUR 4-14

Andel af respondenterne, som aldrig har besøgt, eller aldrig benytter vidensplatformene. n=191

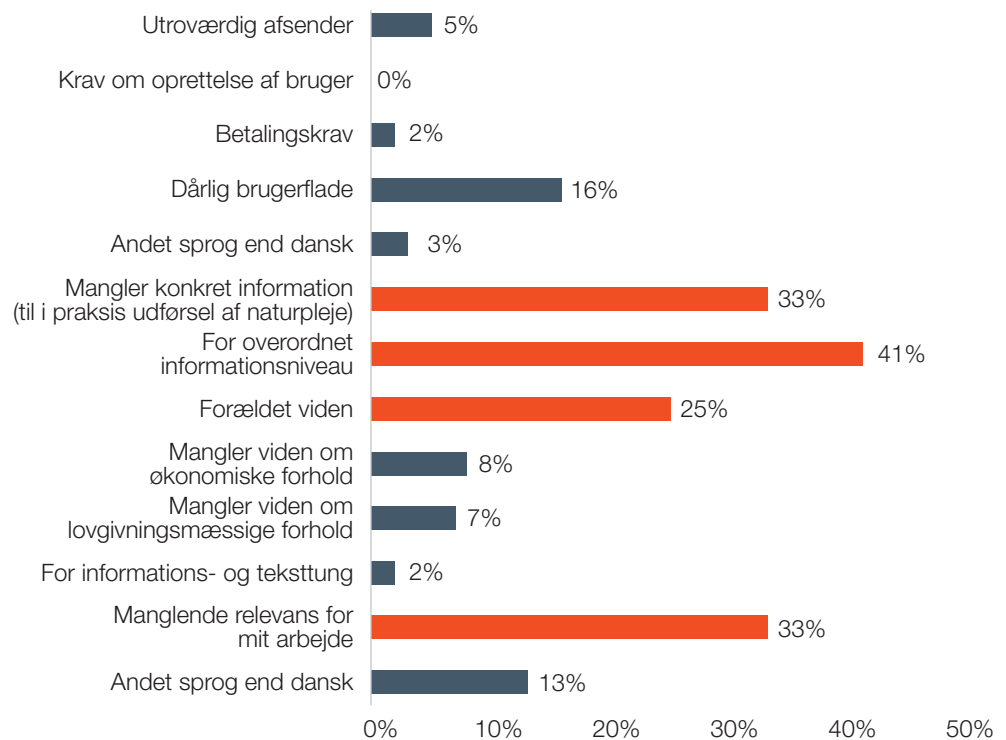

Note: Figuren viser udvalgte svar fra spørgsmålene: "I hvilken grad ved du, hvor du skal søge efter viden ifm. dit arbejde med naturforvaltning?" samt "Hvordan vurderer du overordnet anvendeligheden af følgende platforme ift. dit arbejde med naturforvaltning?"

Figur 4-15 viser årsager til, hvorfor nogle af respondenterne oplever anvendeligheden af forskellige platforme som lav eller meget lav. Det kan uddrages, at en lav grad af anvendelighed for naturforvalterne især forekommer, hvis vidensplatformene vurderes at have 1) et for overordnet informationsniveau, og i forlængelse heraf at 2) mangle konkret information, der kan anvendes i praksis til udførsel af naturpleje. Dertil kommer 3) en manglende relevans for forvalternes arbejde, samt 4) hvis den viden, der fremgår på platformene, vurderes at være forældet.

FIGUR 4-15

Årsager til, hvorfor udvalgte platforme opleves som af lav eller meget lav kvalitet. n=183

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "Du har angivet, at anvendeligheden af en eller flere af de listede platforme er lav eller meget lav. Hvad er de primære årsager til dette?" Det har været muligt at sætte flere krydser, hvorfor figuren ikke summerer til 100 %. De fire hyppigst valgte kategorier er farvet med orange. Resultater, hvor der indgår færre end 5 observationer, præsenteres ikke.

Også nogle af de kvalitative interviews bidrager med uddybende forklaringer på enkelte af platformenes anvendelighed. Her fortalte naturforvalterne, at de oplever, at vidensplatforme ofte er udformet på et overordnet vidensniveau, og at en del platforme kan blive for banale og generelle til, at de med deres basisviden kan få noget nyt ud af dem. Det peger altså på, at formidlingen af viden ofte er for bred, og at der er behov for noget mere specifikt. Det kan være en forklaring på den lave brug af de kortlagte platforme. Omvendt italesætter en af interviewpersonerne også, at der bliver tastet for specifikke ting ind på Naturdok, og at det er svært at omsætte til noget generelt. Desuden understøtter interviewene, at det er vigtigt, at den tilgængelige viden er opdateret i en vis grad, eller at det er tydeligt, hvornår den er fra.

Måske er [Naturplejeportalen] ikke konkret nok, når det kommer til en specifik sag og areal. Det bliver meget overordnet, og måske har man allerede den basale viden [...] Aarhus Uni lavede også noget om lavbundsprojekter, hvad man skulle være opmærksom på. Jeg tænkte, at det var næsten for banalt til mig, selvom jeg ikke sidder med sådanne projekter. Så jeg anbefalede den ikke til mine kolleger, fordi jeg tænkte, at de ikke ville få noget nyt ud af det. Så man kan måske ikke lave en ny hjemmeside til 500.000 [personer], som arbejder med det så specifikt.

Interviewkommentar, Naturforvalter i driftsafdeling, NST

Der er også Videntjenesten på KU, som har lavet faktablade, der ligger bag en betalingsmur, og så er de ofte lidt gamle. Det er ikke et helt oplagt sted. Ideen er sådan set meget god, men den er ikke så frisk den viden som regel. Det er mere et sted, hvor man kan skele til og så se; nå hvornår lavede de det. Så har man måske fået en opdatering på, hvad var status på det tidspunkt.

Interviewkommentar, Konsulent, rådgivningsvirksomhed

De interviewede, som ikke kendte til størstedelen af platformene, efterspurgte en højere grad af tilgængelig viden om forvaltning frem for blot data om, hvilke bestemte arter, der lever hvor. Dette ønske kan dog være et udtryk for et manglende kendskab til disse vidensplatforme, nærmere end et ikke-imødekommet behov.

4.3.3 FORVALTERNES BEHOV FOR SUPPLERENDE VIDEN

Dette afsnit bidrager til at afdække, hvordan naturforvalternes behov for viden er imødekommet i dag. Afsnittet har til formål at identificere, hvilken supplerende viden, forvalterne har ønske om bedre adgang til. Således er alle respondenterne, der i en vis grad har angivet, at de oplever at mangle viden ifm. deres arbejde, blevet præsenteret med en række områder og bedt om at vurdere, om de konkret oplever at mangle tilgængelig viden på disse områder.

Spørgeskemaundersøgelsen peger på, at naturforvalterne især oplever at **mangle tilgængelig viden om insekter** i relation til deres arbejde med naturforvaltning (jf. Figur 4-16). Således har næsten tre fjerdedele af respondenterne (71 %) angivet, at de oplever at mangle viden om insekter. Derudover fremgår det, at naturforvalterne har ønske om bedre adgang til **viden om Bilag II- og Bilag IV-arter**, samt deres og **fredede arters levesteder**. For disse emner gælder, at lidt over halvdelen af respondenterne oplever at mangle viden herom (hhv. 59 % og 53 %). I kommentarerne til dette spørgsmål har naturforvalterne påpeget, at der mangler opdatering af den eksisterende viden – særligt hvad angår Bilag IV-arterne. Nedenstående er eksempler.

Opdaterede faktuelle data for konkrete områder savnes i høj grad.

Kommentar fra spørgeskema

Både forekomst/kortlægning af og viden om levesteder, rasteområder mv. samt levevis af Bilag IV-arter er begrænset for mange arters vedkommende.

Kommentar fra spørgeskema

Bilag IV-håndbogen (FR 635) burde opdateres.

Kommentar fra spørgeskema

Også resultater fra **forskningsstudier** er noget, som 58 % af respondenterne angiver, at der mangler. Det kan indikere, at de ønsker, at der laves mere forskning. Det kan også indikere, at de ikke har adgang til den forskningsmæssige viden i dag. Dog gør vi opmærksomme på, at interviewundersøgelsen peger på, at de færreste af naturforvalterne har tid til at læse videnskabelige artikler, men stadig oplever et behov for, at der eksisterer videnskabelig dokumentation til brug for deres arbejde. Den skal dog forarbejdes og formidles (se mere under 'Tværgående indsigter fra de kvalitative interviews').

I forlængelse af ovenstående er også **plejemetoder og deres effekt på naturtyper og biodiversitet** et emne, som over halvdelen af respondenterne (56 %) angiver at mangle viden om. En forklaring på sidstnævnte kan være, at der sjældent er mulighed for at få fulgt systematisk op og monitoreret/kortlagt effekten af den valgte plejemetode. Det er en udfordring, fordi det kræver, at man følger området i mange år efter plejen. Nedenstående viser eksempler på gennemgående kommentarer.

Der er stor viden om metoder, det er viden om de langsigtede effekter, der mangler.

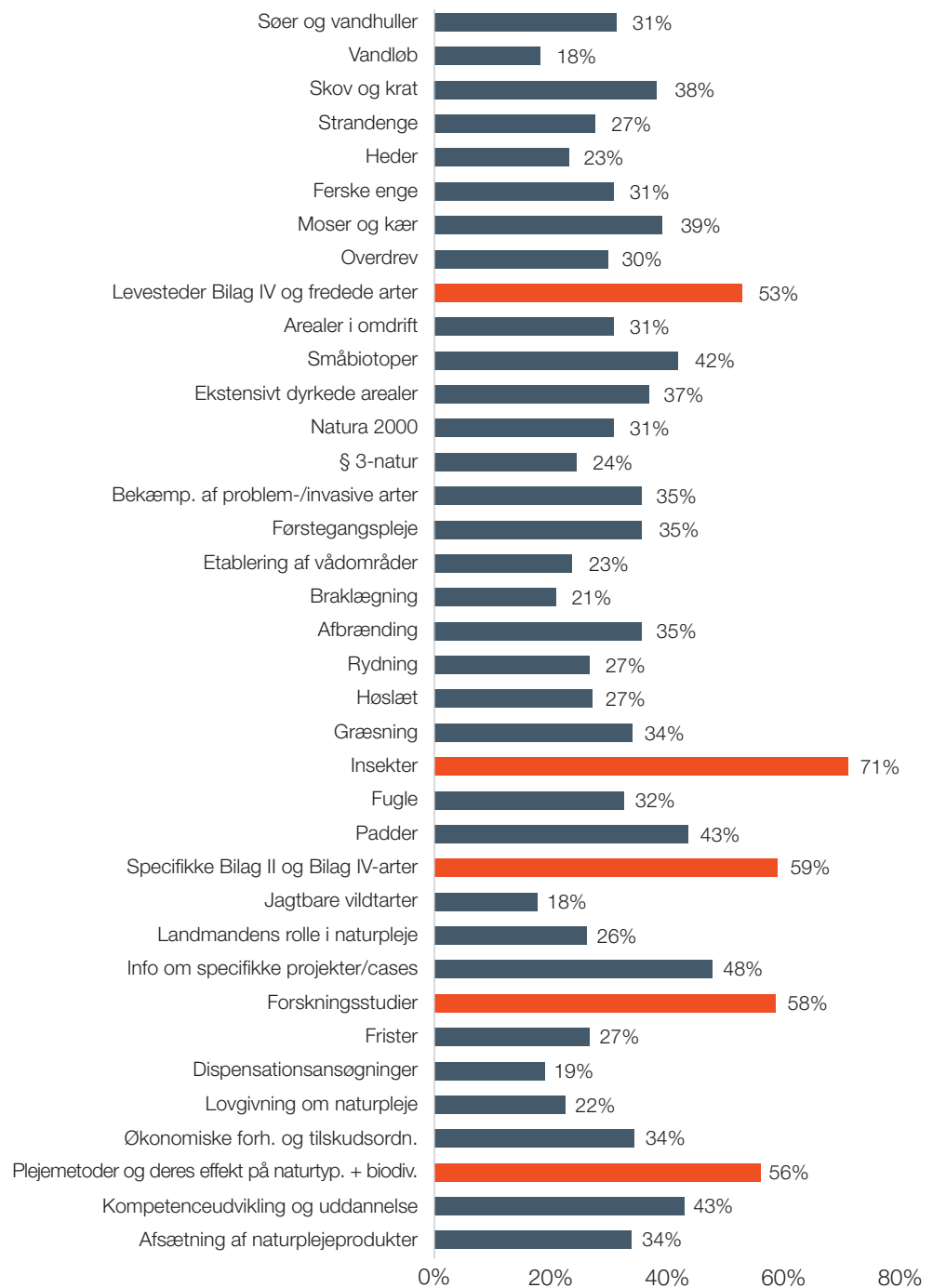
Kommentar fra spørgeskema

Listen af plejemetoder er nogle gange for begrænset, så viden om "nye" plejemetoder/driftsformer er interessant.

Kommentar fra spørgeskema

FIGUR 4-16

Konkrete områder som respondenterne oplever at mangle viden på.
n=183

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet "Oplever du, at du mangler tilgængelig viden om [xx] i relation til dit arbejde med naturforvaltning?" Det har været muligt at sætte flere krydser, hvorfor figuren ikke summerer til 100 %. De områder/emner, som er valgt af mindst 50 % af respondenterne er farvet med orange.

De emner, som færrest har angivet, at der mangler tilgængelig viden om, er Vandløb (18 %), Jagtbare vildtarter (18 %) og Dispensationsansøgninger (19 %).

Spørgeskemaundersøgelsen udspecificerer yderligere, hvilke insekter naturforvalterne har ønske om bedre adgang til (se Figur 4-17). Af de respondenter, som angav at mangle viden om insekter, oplever 93 % at mangle viden om insekter generelt. Dernæst kommer bier og biller og arter i dødt ved, som hhv. 82 % og 81 % af dem oplever at mangle viden om.

Færrest oplever, at mangle viden om sommerfugle, selvom andelen dog stadig er 74 % af dem, der havde angivet af mangle viden om insekter. En forklaring herpå kan være, at der har været et stigende fokus på sommerfugle de seneste år, som i en vis grad kan have afhjulpet behovet ift. de øvrige insekt-underkategorier. Nedenstående er eksempler på de uddybende kommentarer til spørgsmålet:

Der mangler i høj grad viden om insekter og deres krav til levesteder. Både i det lysåbne, i skoven og i overgangen mellem de to.

Kommentar fra spørgeskema

Jeg ved, der er viden om mange insektgrupper, og der er artsbeskrivelser for en stor del, men der mangler viden et centralt [tilgængeligt] sted, og hvordan forvaltningen tilgodeser insekterne.

Kommentar fra spørgeskema

Jeg aner ikke, hvor jeg finder specifik viden omkring de enkelte insektarter.

Kommentar fra spørgeskema

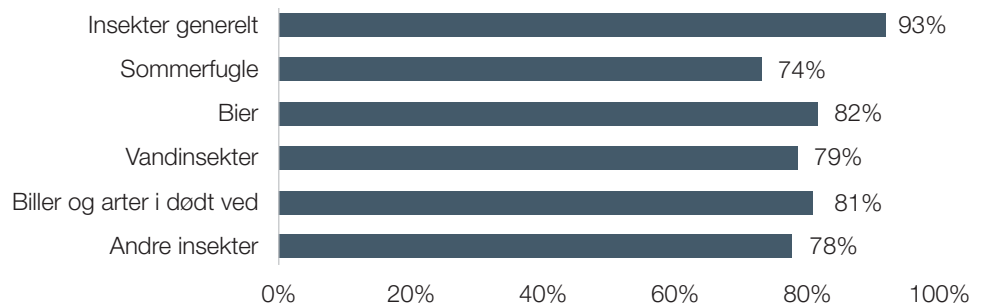
I de kvalitative interviews nævnes også viden om insekter, f.eks.:

"Jeg synes godt, at man kunne få flere undersøgelser på konflikten mellem naturpleje og insektinteresser."

Interviewkommentar, administrativ naturforvalter, kommune

FIGUR 4-17
Underkategorier af insekter, som respondenterne mangler viden om.

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "Du har netop angivet, at du i dit arbejde med naturforvaltning mangler tilgængelig viden om forvaltning af insekter. Hvilke af følgende oplever du at mangle viden om forvaltningen af?" Det har været muligt at sætte flere krydser, hvorfor figuren ikke summerer til 100 %.

Ligesom ved insekter, er de respondenter, som har angivet, at de mangler viden om fugle, blevet bedt om at udspecificere, hvilke fugle, der mangler viden om (se Figur 4-18). Det fremgår igen, at flest angiver at mangle viden om **fugle generelt** (78 %). Af specifikke typer af fugle oplever flest at mangle adgang til viden om **rovfugle og ugle** (72 %) og dernæst **vadefugle** (69 %). Færrest oplever, at der mangler viden om hønsefugle (33 %).

Det kan godt være svært at finde præcise oplysninger for, hvornår fugle yngler, og evt. også i hvilke former for habitat.

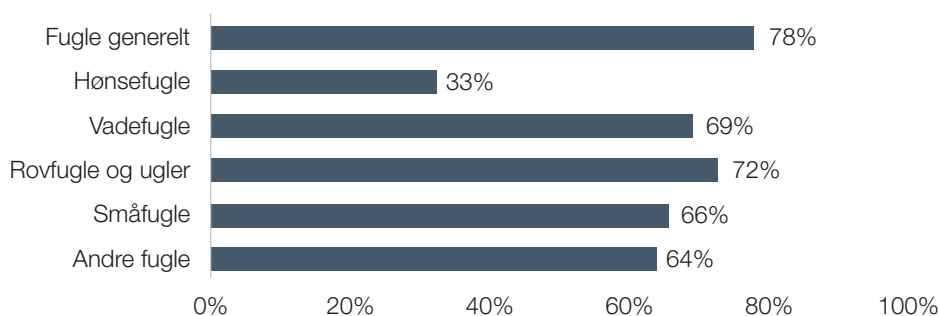
Kommentar fra spørgeskema

Jeg arbejder dagligt med vadefugle. Forvaltningen er tilnærmelsesvist eksperimental, og der sker hele tiden ny forskning og undersøgelser, som bidrager med viden. Derfor har jeg også brug for at få ny viden løbende.

Kommentar fra spørgeskema

FIGUR 4-18

Underkategorier af fugle, som respondenterne mangler viden om.

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "Du har netop angivet, at du i dit arbejde med naturforvaltning mangler tilgængelig viden om forvaltning af fugle. Hvilke af følgende oplever du at mangle viden om forvaltningen af?" Det har været muligt at sætte flere krydser, hvorfor figuren ikke summerer til 100 %.

I de uddybende kommentarer til spørgeskemaet giver Naturforvalterne udtryk for at have grundlæggende viden og erfaringer. Der, hvor de angiver at kunne mangle viden, er inden for selve forvaltningen af natur og specifik viden derom dvs. praktiske eksempler på naturforvaltning og dokumentation og evidens for, hvilke metoder, der fungerer i praksis, og hvad effekterne er på lang sigt, så tilgængelig viden ikke blot er anekdotisk og erfaringsbaseret. I tillæg dertil efterspørger de information om ny forskning på området. Det understøtter altså de kvantitative indsigter fra dette afsnit.

[Jeg] mangler ikke den "grundlæggende" viden som ofte står på de nævnte hjemmesider. Men hvis der derimod kommer helt ny forskning, som viser noget reelt nyt, mangler det måske noget synlighed.

Kommentar fra spørgeskema

Generelt har vi en fornemmelse af, hvad der virker - men dokumentation, monitorering, evaluering og eftervisning af, om indsatserne faktisk bærer frugt, er ikke prioriteret.

Kommentar fra spørgeskema

Der kan være en tendens til, at tingene bliver for praktiske og ikke dokumenteres, at der ikke er opfølgning på plejeplaner og ingen systematisk tilgang, som gør det nemt at have en videnskabelig tilgang til viden. Derfor bliver noget viden i forhold til naturforvaltning lidt mere anekdotisk, subjektivt og personligt erfaringsbaseret uden at det nødvendigvis er forkert, men der er heller ikke nødvendigvis evidens bag, at det er rigtigt.

Kommentar fra spørgeskema

I de uddybende kommentarer fremgår det også, at naturforvalterne oplever, at viden er tilgængelig, men at det kan være svært at finde tiden til at søge viden, og at viden er spredt på mange forskellige platforme. Det betyder dels, at vidensbehovet ikke kan dækkes med en eller få platforme, men skal stykkes sammen fra opslag på mange kilder. Dels, at det kan være svært at overskue, hvilken information, der ligger hvor, og så betyder det, at kendskabet til nogle af platformene er lavt. Derfor efterspørger naturforvalterne viden, der er lettere at få adgang til, og at det kunne være gavnligt at samle informationerne ét sted.

Der er både behov for mere og let tilgængelig, evidensbaseret viden men i lige så høj grad også tiden til at finde den og anvende den.

Kommentar fra spørgeskema

Generel mere information der er let og hurtig at forstå

Kommentar fra spørgeskema

[Spørgeskemaet] retter fokus på de alt for mange informationsplatforme, der kan søges oplysninger på, og det er umuligt at overskue.

Kommentar fra spørgeskema

Som sagt er det min erfaring, at de fleste oplysninger, jeg har brug for, er tilgængelige et sted. Jeg synes derfor primært, der er behov for, at det hele bliver samlet, så man nemt kan finde frem til det. F.eks. ved at lave en hjemmeside, hvor man kan læse om naturtyper/arter, råd til pleje af disse og eksisterende erfaringer. Så man får samlet, forskningsartikler, vejledninger, projekterfaringer, artsbeskrivelser og alt det et enkelt sted.

Kommentar fra spørgeskema

4.3.3 FORVALTERNES FORETRUKNE FORMIDLINGSFORMATER

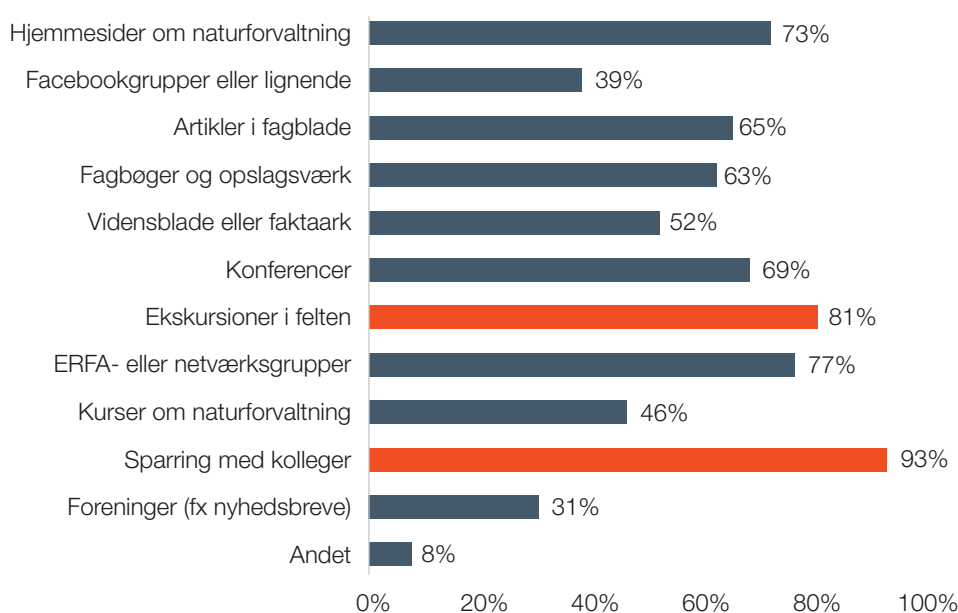
Dette afsnit identificerer, på hvilken måde naturforvalterne foretrækker at viden bliver formidlet.

Spørgeskemaundersøgelsen viser en tendens til, at naturforvalterne i dag typisk indhenter information ifm. deres arbejde med naturforvaltning **via sparring med kolleger** (se Figur 4-19). Således angiver 93 % af respondenterne, at dette er en typisk kilde til viden for dem. Dernæst får flest af naturforvalterne viden igennem **ekskursioner i felten** (81 %) og **ERFA- eller netværksgrupper** (77 %).

Også **hjemmesider om naturforvaltning** fremgår som en typisk videnskilde, hvilket dog rejser spørgsmålet om, hvilke hjemmesider respondenterne så anvender, når de kortlagte vidensplatforme som tidligere nævnt i lav grad anvendes. En forklaring kan være, at respondenterne her også har tænkt på de artsportaler og GIS-sider, som interviewene viser, at mange af dem bruger – også selvom disse reelt ikke omhandler naturforvaltning.

FIGUR 4-19

Typer af kilder, som respondenterne typisk indhenter information igennem. n=191

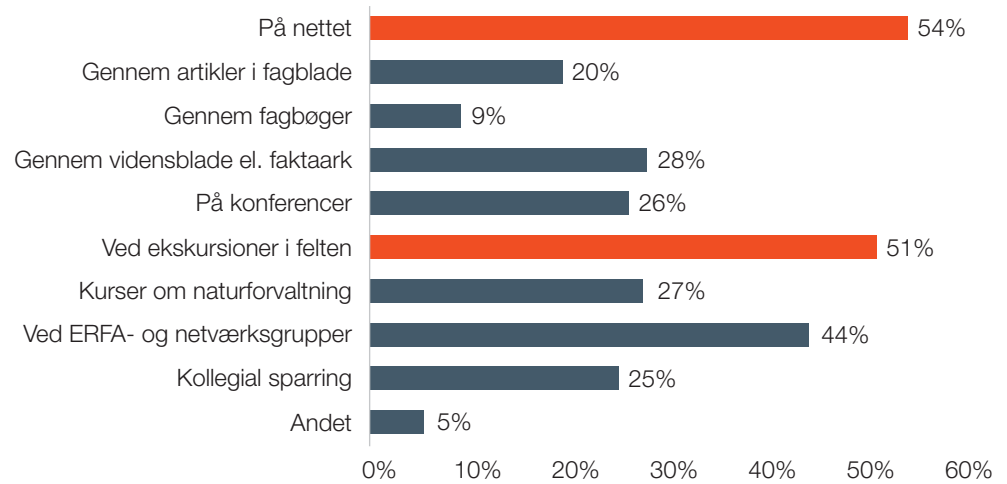

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "Gennem hvilke typer af kilder indhenter du typisk information i forbindelse med dit arbejde med naturforvaltning?" Det har været muligt at sætte flere krydser, hvorfor figuren ikke summerer til 100 %.

Hvor ovenstående figur giver en indikation på naturforvalternes faktiske praksis, er der også i spørgeskemaet blevet spurgt ind til, hvordan de foretrækker at få viden formidlet. Resultaterne på dette spørgsmål tegner et noget andet billede. Således viser Figur 4-20, at 54 % angiver, at de foretrækker at få viden relateret til deres arbejde **formidlet på nettet**. 51 % angiver, at de foretrækker at få det formidlet ved **ekskursioner i felten**, og 44 % ved **ERFA- og netværksgrupper**. Blot en fjerdedel angiver her, at de foretrækker kollegial sparring.

En forklaring på uoverensstemmelserne mellem Figur 4-19 og Figur 4-20 kan altså givetvis være, at der er forskel på, hvordan situationen er i dag, og hvad forvalterne ønsker. Eksempelvis, at de ikke finder viden, der er tilstrækkeligt målrettet, på nettet, og at de, fordi de ikke finder den viden, de mangler på nettet, sparrer med kolleger, selvom de ville foretrække mere viden på nettet. Uoverensstemmelsen i resultaterne kan også pege på, at naturforvalterne ønsker mere tilgængelig viden på nettet, så det er til stede som en form for 'opslagsværk', fordi det giver en form for tryghed, selvom man i højere grad først går til sparring med kolleger, da det er nemmere i praksis.

FIGUR 4-20
Foretrukne måder at få
formidlet viden på. n=183

Note: Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet: "På hvilken måde foretrækker du at få formidlet viden relateret til dit arbejde med naturforvaltning? (Max tre krydser)". Fordi det har været muligt at sætte mere end ét kryds, summerer figuren ikke til 100 %.

5 KVALITATIV ANALYSE

Som supplement til spørgeskemaanalysen har vi udført 12 kvalitative interviews med tilfældigt udvalgte naturforvaltere fra spørgeskemaundersøgelsen, med det formål at få uddybet resultaterne af spørgeskemaet og altså få en mere dybdegående viden om naturforvalternes vidensbehov.

5.1 METODE

De 12 informanter er alle naturforvaltere er rekrutteret på baggrund af deres deltagelse i spørgeskemaet. Her havde de angivet, at vi måtte kontakte dem ifm. et uddybende interview.

I udvælgelsen af informanter til de kvalitative interviews har vi sikret os en spredning ift. forskellige baggrundsoplysninger. Vi har altså tilstræbt en spredning i fordelingen af arbejdsplads. Vi har rekrutteret fire ansat i kommuner, fire fra rådgivningsvirksomheder, og fire fra Naturstyrelsen. Derudover har vi tilstræbt spredning ift. anciennitet, og hvorvidt de arbejder administrativt eller mere praksisnært. På den måde har vi sikret os, at eventuelle forskellige perspektiver internt i målgruppen er dækket. Udover sikringen af spredning, er informanterne blevet udvalgt tilfældigt.

I de kvalitative interviews har vi haft mulighed for at få uddybende svar på besvarelserne i spørgeskemaet. Vi har desuden fået indblik i naturforvalternes hverdag, deres udfordringer ifm. deres arbejde, hvordan de oplever behovet for viden, hvordan de søger viden, hvilke kilder de foretrækker, og hvor de oplever behov for mere eller bedre viden.

Interviewsene er blevet udført som semistrukturerede interviews. Altså har interviewene berørt fire overordnede, faste temaer, men derudover givet rum for en vis fleksibilitet for at forfølge interessante veje, der opstod undervejs. Udvælgelsen af temaer til spørgeguiden er blevet informeret af de foreløbige spørgeskemaresultater. De fire temaer i spørgeguiden er: 1) Arbejdsliv, 2) Videndeling og -søgning, 3) Samarbejder og kolleger, 4) Afsluttende (se den fulde spørgeguide i Bilag C).

Ni interviews er udført online eller pr. telefon, og tre interviews er udført fysisk på informanternes arbejdsplads, hvilket har givet os mulighed for at få et dybere indblik i deres hverdag.

5.2 TVÆRGÅENDE INDSIGTER FRA DE KVALITATIVE INTERVIEW

På baggrund af de gennemførte interviews har vi udviklet fire tværgående indsigter om naturforvalterne, deres arbejde og behov for viden.

INDSIGT 1

Naturforvalterne ser sig som naturens ambassadører, men deres arbejde handler ofte mere om mennesker end natur

Gennemgående for naturforvalterne er, at de har en stor kærlighed til og et ansvar for naturen. Flere har således en interesse for naturen, der rækker langt ud over deres arbejde, og nogle bruger deres fritid på at pleje naturen på forskellig vis eller ligefrem på at følge op på projekter, de har igangsat for lang tid siden.

Derfor er det også med nogen ærgrelse, at flere konstaterer, at de bruger 70-80 % af deres tid foran computeren eller på kontoret og 'kun' 20-30 % ude i naturen. Det betyder også, at naturforvalterne taler varmt om de gange, hvor de mødes med ERFA-grupper eller generelt i deres arbejde er på feltekskursioner, hvor de besigtiger et naturområde. Således er der en generel motivation for at deltage i aktiviteter, der sker "ude i skoven" eller "ude i naturen". I forlængelse heraf eksisterer der en grundidé hos naturforvalterne om, at det er vigtigt for dem at være i naturen, fordi det giver dem vigtig viden, de ikke kan få ved at læse artikler eller alene ved at snakke med kolleger. Nogle udtrykker det sådan, at det handler om at være ude at "sans og føle" og at have fingeren på pulsen ud i landskabet. Altså oplever mange naturforvaltere det som nødvendigt for at kunne følge med og være opdateret, at de har nogle arbejdstimer i naturen.

FIGUR 5-1

Udsigt fra en af informanternes arbejdsplads. Informanten fortalte, at det kunne være svært at koncentrere sig med denne udsigt, når man længes efter at komme ud i naturen: "Der er ikke noget bedre, end at rende rundt på et fantastisk areal en dag som i dag." Administrativ naturforvalter, kommune.

Naturforvalterne lægger vægt på, at Naturbeskyttelsesloven er en forbudslov, hvilket i praksis betyder, at flere arbejder efter et forsigtighedsprincip, som kommer naturen til gode. Naturforvalterne oplever således at være en form for beskyttere af naturen, som udtrykt i følgende tre kommentarer:

Vi skal være naturens ambassadører.

Administrativ naturforvalter, kommune

Det er forsigtighedsprincippet: Hvis du er usikker, kommer det naturen til gode.

Konsulent, rådgivningsvirksomhed

Naturbeskyttelsesloven og Vandløbsloven er forbudslove, så hvis der ikke er en rigtig god grund, så er det altid et nej til at ændre noget. Ift. borgerne kan det godt være svært. Det betyder meget for dem, og de kan have svært ved at forstå arbejdsgangen. Mange kan være nervøse for, at kommunens biologer er sure, trælse, og de siger altid nej – men det er loven, der siger nej. Formidlingen af loven er svær – det giver knas.

Administrativ naturforvalter, kommune

Naturforvalterne taler om sig selv som enten 'teoretikere' eller 'praktikere'. Praktikerne er i kontrast til teoretikerne, der i højere grad sidder foran computeren, og vidensbehovet kan være anderledes, når ens arbejdsdag ser anderledes ud, og fordi praktikerne er mindre vant til f.eks. at læse forskningsbaseret og engelsk litteratur.

Jamen, jeg bruger relativt meget tid foran en computer, hvor nogle af de mere praktisk udførende skovfogeder, bruger mindre tid foran en computer. Så sidder man ikke og kigger sig grundigt og længe omkring på, hvad der måtte være [på nettet].

Administrativ naturforvalter, NST

Man skal kunne sidde med materialet og gøre noget, mens man har materialet foran sig [...] Nogle sidder jo og forvalter – det gør jeg ikke – så der kan det godt være noget andet ift. dem. Men når man sidder som praktiker, så har man brug for at få styrket sin viden ift. at man skal ud og gøre noget.

Naturforvalter i driftsafdeling, kommune

Som tidligere nævnt, er der for naturforvalterne vigtig viden at hente i naturen, og her har særligt praktikerne relevant viden: "Vi har også brug for den viden, de har ude i skoven. De er trænet i at læse naturen" (Administrativ naturforvalter, NST).

Desuden er det en gennemgående indsigt, at en større del af naturforvalternes arbejde på sin vis handler mere om mennesker end natur. Borgerkontakt, -formidling og -inddragelse f.eks. i naturpleje er en stor del af deres arbejde. En konsulent i en rådgivningsvirksomhed forklarer det således:

Jeg troede, at jeg skulle arbejde med dyrene, vildtet og naturen. Men før jeg kan det, skal jeg forholde mig til nogle mennesker. For at man kan få lov at forvalte noget, skal man forbinde mennesker.

Konsulent, rådgivningsvirksomhed

I forlængelse heraf nævner flere, at arbejdet primært bliver udfordrende, når der er (mange) interessenter (f.eks. lodsejere) involveret, og der kan opstå konflikt pga. naturforvalternes afgørelser. En naturforvalter udtrykker det således: "Jo flere, der har interesse i noget, jo sværere bliver det." (Naturforvalter i driftsafdeling, kommune). Formidlingen af loven er svær, og naturforvalterne bruger en del tid og energi på at forklare deres afgørelser og baggrunden for dem. Netop fordi borgerkontakt og interessenthåndtering fylder så meget i arbejdslivet, er det en prioritet i sig selv for naturforvalterne også at have adgang til viden, som de kan dele med forskellige interessenter, som citaterne herunder beskriver:

[Det er vigtigt] at gøre [viden] tilgængeligt på et sprog og en form, så det kan bruges på mange niveauer; af skovløbere og private uden for vores organisation. Mange vil gerne lave noget for naturen. F.eks. landmænd, landbrugsorganisationer. [Viden] behøver ikke bare være til os selv – noget vi kan dele med andre. For hvis andre laver god naturpleje på egne arealer, så er vi også kommet langt. Det er også en gevinst.

Administrativ naturforvalter, NST

*De faktablade der kommer fra SEGES er gode: [De er skrevet på] en nem forståelig måde, og det er også noget, man kan give til lodsejere [...]. Det er det velegnet til.
Administrativ naturforvalter, kommune*

INDSIGT 2

Naturforvalterne søger viden ifm. problemstillinger i periferien til det naturfaglige eller uden for deres specifikke speciale. Det er et detektivarbejde, og det er svært at navigere i de mange kilder til viden.

Der er typisk to situationer, hvor naturforvalterne har behov for at søge viden: Når de arbejder med problemstillinger der 1) er periferien af det naturfaglige, eller 2) ligger uden for deres specifikke speciale.

For det første, har naturforvalterne et stort basisniveau af viden, og en stor del af deres arbejde kan derfor også udføres på deres erfaring og rutine. Naturforvalterne oplever sjældent, at de mangler viden, men når de gør, er det oftest, fordi de arbejder med en problematik i periferien af det naturfaglige. Eksempelvis kan de som nævnt blive usikre i udfordringer med interessenthåndtering eller i juridiske spørgsmål.

Konflikt håndtering og kommunikation kan være udfordrende – det er du slet ikke uddannet i som biolog. Og alt det juridiske: At finde hoved og hale i lovgivningen. Det er især noget af det, der godt kan give hovedbrud, og hvordan tolkes paragraffer, og hvad er praksis på området?

Konsulent, rådgivningsvirksomhed

Samtidig med, at meget af arbejdet kan udføres på rutinen, har naturforvalterne en bevidsthed om, at viden både på det naturfaglige felt og i grænserne til det juridiske ændrer sig, f.eks. som følge af klagenævnsafgørelser. Derfor er de opmærksomme på, hvorvidt de har den nyeste viden og udtrykker, at de af og til bliver nervøse for, om noget kan have ændret sig – især på det juridiske område. At misse en faglig udvikling og nye indsigter er også noget, naturforvalterne giver udtryk for, er en risiko ved at trække så meget på kollegial sparring (se indsigt 3).

For det andet, er naturforvaltning er et stort og komplekst fagområde, der eksempelvis dækker over forvaltningen af over 30.000 arter i Danmark. Naturforvalterne har mange forskellige uddannelsesbaggrunde, hvoraf de hyppigste er biologer, SLING'er og variationer af forstkandidater, men herunder er der forskellige specialiseringer såsom vegetationsøkologer, botanikere, entomologer, herpetologer, bryologer, mykologer, ornitologer mfl. Det betyder, at en naturforvalter sjældent har dybdegående kendskab til alle artsgrupper og naturtyper, men har 1-3 specialeområder. Det kan gøre forvaltningsarbejdet svært, og naturforvalterne har ofte brug for at søge den viden, de ikke selv er specialister i.

Når naturforvalterne efterspørger viden, er det derfor ofte specifik viden, de søger, og i naturlig forlængelse heraf, er det meget varieret, præcist hvilken viden de mangler. Det kan f.eks. være viden om forvaltningen af specifikke arter, såsom markfirben, eller bedre data såsom mere præcis jordartskortlægning og drænkort; viden som kan være svært at google sig til:

Det er svært at google sig frem til det, fordi [vidensbehovet] er så specifikt. Fint, at du ved, at du skal rydde [et område med] pil. Men der er så mange nuancer. Naturpleje er ikke lige til eller en standardvare. Hvilke træarter skal du rydde? Hvad skal du lade stå tilbage? Skal du køre over med en knuser for at fjerne stubbene?

Administrativ naturforvalter, kommune

Det er svært at vide, hvad man mangler, førend man står i det.

Kommentar fra spørgeskema

Men viden om naturforvaltning er spredt på mange forskellige platforme og kilder, og naturforvalternes arbejde har derfor ofte karakter af 'detektivarbejde', fordi de har brug for at konsultere mange forskellige kilder (f.eks. GIS-kort fra flere år tilbage, ejendomsdata, artsportaler, rapporter, feltbesøg m.m.) for at finde enkelte informationer og for at kunne stykke basisviden sammen, som skal danne grundlag for vurderinger og beslutninger. Nogle gange kan det være så svært at finde den relevante viden, at beslutninger må træffes ud fra kvalificerede gæt:

Der er enormt mange platforme både inden for det kommunale, statslige, private, og det kan være lidt svært at navigere i alle de forskellige sider.

Administrativ naturforvalter, kommune

Nogle gange må du træffe en beslutning på et ikke fuldt oplyst grundlag – det er både juridiske sager og afgørelser, hvor du er i tvivl om, hvilken afgørelse du skal træffe.

Administrativ naturforvalter, kommune

Naturforvalterne har således ofte behov for at sammenstykke viden fra flere forskellige kilder i deres arbejde, og der er ikke ét sted, hvor de kan finde alle de informationer, de skal bruge. Dog har flere naturforvaltere nogle "go-to-kilder", som de ofte anvender, og der er flere eksempler på, at de har lavet deres egne systemer og databaser i form af kategoriserede mapper på skrivebordet, bogmærker i browseren, en litteraturliste i et worddokument, et fællesdrev i Teams eller lignende. På den måde kan de finde de platforme, rapporter og artikler, som de ofte benytter, eller som de eller deres kolleger på et tidspunkt har fundet relevante.

Det kan samtidig stadig være en omfattende og tidskrævende proces, at konsultere alle kilder – som beskrevet i citatet herunder – og naturforvalterne efterspørger en platform, der kan samle mere af den relevante viden:

Man har en lille liste af 12 forskellige sider, man skal ind og kigge på, før man er sikker på, man har været igennem det hele. Tingene ligger mange forskellige steder. Det kan være svært at navigere rundt i. Nogle siger: 'Har du kigget her?' Gud, det glemte jeg!' Jeg kunne godt bruge noget mere samlende, hvor man linker videre. Og det samme med rapporterne: Her er de sidste 4 rapporter omkring flagermus – og i 2023 kommer der en ny [...] Min browser er fyldt med mapper, hvor jeg gemmer alt muligt, og hvis jeg finder noget, jeg bruger tit, så downloader jeg det. Så jeg har lavet min egen lille database med det, jeg bruger.

Administrativ naturforvalter, kommune

INDSIGT 3

Netværk og kollegial sparring er en af de primære kilder til viden for naturforvalterne, men der er risiko for, at denne viden bliver subjektiv.

Når naturforvalterne mangler viden eller står overfor en opgave, som rækker ud over deres eget fagområde, kontakter de ofte personer i deres netværk (kollegaer, tidligere kollegaer, naturforvaltere i andre kommuner, forskere, øvrige personer i naturforvalternes netværk) for at få viden og hjælp. Det er ofte en af de første muligheder, de vælger for at få mere viden, og sparringen er ofte uformel, men kan også arrangeres i mere formelle møder. Flere naturforvaltere fortæller, at de tilbringer en del tid i transport f.eks. i bil mellem kontoret og 'naturen', og flere bruger transporttiden til at sparre med deres netværk over telefonen. Hvis naturforvalterne mangler viden, er en telefonsamtale med en kollega under transporttiden således en mulighed, som passer godt ind i deres hverdag.

Jeg ved jo noget om en masse. Til gengæld er det ikke på et særligt grundigt niveau. Så må jeg henvende mig til en botaniker, som ved rigtig meget om drift af engarealer.

Naturforvalter i driftsafdeling, NST

Når der kommer nogle ude fra en kommune, så er det måske ornitologen, der ringer til mig, fordi han ikke har botanikeren in house.

Konsulent, rådgivningsvirksomhed

Selvom naturforvalterne naturligvis ikke kan henvise til viden, de har fået gennem sparring, er sparringen en fordel, fordi det er en hurtig vej til viden. En kollega med speciale inden for den problematik, naturforvalterne står overfor, kan guide dem ift., hvad de skal være opmærksomme på, hvad de skal søge efter, og måske har de konkrete kilder, de kan dele med dem.

Den kollegiale sparring betyder, at naturforvalterne kan gå mere direkte til opgaven, uden at skulle søge viden forgæves. Derfor italesætter flere af naturforvalterne også, at det er af tidsmæssige hensyn, at de går til en kollega, som noget af det første, når de har behov for viden.

EKSEMPEL

En naturforvalter fortæller, at hun ofte kontakter andre naturforvaltere i sit netværk, når hun har brug for viden:

”Man ved ikke, hvad man ikke ved. Jeg er ikke klar over, at jeg skal stille det her spørgsmål eller søge efter det her på Google. Hvis jeg ikke ved noget om flagermus, så ved jeg ikke, at flagermus har en kobling til huse. Så hvis jeg bare ser et område med huse, så ved jeg ikke, at jeg skal holde øje med flagermus. Jeg har ikke tid til at læse 75 siders rapport, hvor det står.”

Hun fortæller, at sparring med en kollega eller anden person i hendes netværk kan være en hjælpende hånd, som fortæller hende, hvad hun skal være opmærksom på, og det kan give hende klarhed over, hvilken information, hun skal bruge, for at få belyst området korrekt.

Den kollegiale sparring er værdifuld, fordi den er praksisnær og konkret, den giver mulighed for at få nuancer om emnet, stille opfølgende spørgsmål, få uddybende svar, bonusinformation eller en 'second opinion', som alt sammen kan guide naturforvalterne i den rigtige retning. Som beskrevet tidligere, er det en stor del af naturforvalternes arbejde af lave vurderinger, der kan have stor indflydelse for involverede interessenter, og derfor er det værdifuldt for naturforvalterne at få sin afgørelse diskuteret og bekræftet af kollegaer. En naturforvalter beskriver den kollegiale sparring således:

Jeg kunne godt slå noget op, men jeg bliver klogere af at tale med en, der ved noget om det i forvejen. Man kan få noget uddybet og få en second opinion.

Administrativ naturforvalter, NST

Netværk er således en af de vigtigste kilder til viden for naturforvalterne, og det er derfor vigtigt for dem at deltage i ERFA- og netværksgrupper – dels fordi de her får ny viden, og dels fordi de herved plejer og udvider deres netværk. Det er herunder relevant for naturforvalterne at sparre på tværs af kommuner og stat/Naturstyrelsen og rådgivere, fordi de oplever, at der her er meget nyttig viden at hente. Nogle savner denne tværgående sparring, mens andre allerede gør brug af den og oplever den som værdifuld.

Det ville være pænt af dem [NST], hvis de inviterer til en uformel ERFA-dag for de kommuner, der ligger inden for det distrikt, som Naturstyrelsen har i det område.

Administrativ naturforvalter, kommune

Selvom naturforvalterne primært oplever, at den kollegiale og netværksmæssige sparring har stor værdi og foretrækker denne over for andre formater til at indhente viden, er de også bevidst om, at der er risici forbundet med kun at få viden igennem netværk. Udover at de som nævnt ikke kan henvise til udsagn fra bekendte i rapporter og afgørelser, er de opmærksomme på, at udsagn fra ens netværk kan være anekdotiske, tage afsæt i personlige præferencer, kæpheste eller enkelte situationer frem for generel og valid viden. Eller at personer inden for samme netværk kan ende med at bekræfte hinanden i den samme viden uden at holde sig opdateret og derved skabe et 'Ekkokammer'. Derfor kan erfaringsudveksling og sparring ikke stå alene, når naturforvalterne skal udbygge deres viden. Det eksemplificeres af nedenstående udsagn:

Så har du en kollega, der har sat geder ud. Det er fint, at han har god succes med det, men det er ikke det samme som, at geder kan bruges til alt. Det gør ikke noget, at det har bredere evidens over sig. Og at få det løftet ud over, at gederne duede der. For det er ikke det samme som, at de dur til alt. Sidemandssparring kan noget på det helt praksisnære. F.eks. ved kollegaen, at man ikke har uanede mængder af kvæg, og de har fokus på, hvordan får man noget til at virke i praksis. Men det andet [f.eks. faktablade] kan hæve det op over den konkrete forvaltning.

Administrativt naturforvalter, NST

Det er vigtigt, at man ikke bevæger sig i parallelvinkler, f.eks. at vi går og har en selvforståelse som naturforvaltere i Naturstyrelsen og en anden selvforståelse som landmænd. Så søger man hvert sit vidensgrundlag – og den fælles forståelse bliver mindre og mindre. Så noget tværgående, hvor man kunne få en fælles forståelse for, hvordan man skal opfatte arealerne. Når både SEGES og Naturstyrelsen arbejder sammen, så er det en god ide.

Administrativ naturforvalter, NST

INDSIGT 4

Naturforvalterne efterspørger evidens- og forskningsbaseret viden, men i kuraterede formater.

Google er et af de første steder, naturforvalterne søger viden. Her er de kritiske ift. hvilke kilder de bruger, og de er opmærksomme på, at der er en del usikkerhed forbundet med at bruge viden fundet på nettet. Blandt andet fordi det ikke altid er tydeligt, om siderne er opdaterede. De oplever dog, at de ofte kan finde brugbar information online, men der er også en vis grad af tilfældighed i, hvilke kilder de ender med at benytte.

De oplever også, at de kan arbejde længe med en rapport, før de finder ud af, at der er kommet en nyere version, og de har altså ikke overblik over, hvilken viden, der er tilgængelig.

Flere af naturforvalterne giver også udtryk for, at de oplever et større behov for viden om effekterne af forskellige tiltag. Altså efterspørger flere adgang til valideret viden om effekterne af bestemte plejemetoder, så de ikke blot skal trække på egne og andres erfaringer herom. Det kan altså indikere, at der er et behov for i større grad at sikre systematisk monitoring og effektmålinger, hvilket bekræfter resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen (se afsnit 4.3.3 Forvalternes behov for supplerende viden).

De små ting, vi gør i dagligdagen, ved vi og vores kolleger, men det bliver også anekdotisk, hvis vi tager ud og kigger på det en gang imellem. Vi får ikke målt det [kvantitativt] og skrevet ned. Måske tænker man, at der er flere planter end sidste år, men ved det ikke reelt.

Naturforvalter i driftsafdeling, NST

For naturforvalterne er det vigtigt, at den viden, de benytter, er valideret og kan bruges som belæg i deres arbejde. Af den grund betragtes videnskabelige artikler som en god og troværdig kilde. Men adgangen til videnskabelige artikler er svær: Nogle artikler kan søges frem på nettet som open source, og nogle kan skaffes på biblioteket, men generelt ærgrer det naturforvalterne, at de ikke har bedre adgang til videnskabelige artikler. Dog er der også bred enighed om, at det er tidskrævende at læse videnskabelige artikler – i en sådan grad, at det som oftest ikke kan passes ind i deres hverdag at læse dem. Derfor nøjes de ofte med at læse abstractet, og det kan i mange tilfælde være tilstrækkeligt, fordi de stoler på, at metode og resultater i videnskabelige artikler er af så høj kvalitet, at de ikke behøver læse om dette.

Nogle rapporter betragtes som god og valid viden. Naturforvalterne nævner ofte DCE-rapporter, som brugbare i en dansk kontekst. Eksempelvis fremhæves rapporten '[Erstatningsnatur – erfaringer og muligheder](#)', som et godt eksempel på en brugbar måde at indsamle og formidle naturforvalternes erfaringer via en spørgeskemaundersøgelse, der kunne gentages med andre temaer. Dog kan rapporterne være lange og tidskrævende at læse. Af den grund oplever naturforvalterne et stort behov for, at de lange rapporter samt videnskabelige artikler kurateres og altså behandles og formidles i korte formater, som er lette og hurtige at læse. Det er dog vigtigt, at de kommer fra kilder, de stoler på, og at den viden, de baseres på, har en evidens og validitet. Her nævner de nyhedsbreve, videnblade og faktaark, som meget nyttige kilder:

[...] Men hvis man havde et samlet sted, hvor der kunne ligge vidensblade eller faktaark – det skal være nemt at gå til. Jeg læser ikke evidens- og forskningsbaserede lange artikler – sådan er vores hverdag ikke. Det skal være tygget ned til noget der er lidt mere umiddelbart brugbart. Forskningsartikler, hvor man gør meget ud af, hvad evidensen og sandsynligheden er, er jeg knap så interesseret i. Bare "kvæg er en god naturpleje til områder med meget græs eller blomster. Kommer de først på græs efter 15. juni, så giver det den her naturkvalitet, frem for før..." Jeg anerkender, at det er vigtigt, at det er forskningsbaseret – at der ligger forskning bag. Jeg har bare ikke brug for at læse hele deres afhandling. Jeg har brug for, at det er omsat til en pixiudgave.

Administrativ naturforvalter NST

Engang udgav skov- og landskab faktablade. Som man kunne sætte ind i en bog og kunne slå op. Det stod for en vis lødighed – omsat fra forskning til praksis.

Administrativ naturforvalter, NST

Hvor videnblade og faktaark er værdifulde som opslagsværk, er nyhedsbreve en god kilde til løbende at holde sin viden opdateret, og når omstændighederne tillader, kan nyhedsbrevene være kilde til videre fordybelse og vidensopbygning. Eksempelvis hvis de linker til artikler, videnskabelige eller ikke. Om nyhedsbrevene giver anledning til yderligere fordybelse end de mindre kuraterede formater, er dog mere afhængigt af tilfældigheder, såsom på hvilket tidspunkt naturforvalterne åbner nyhedsbrevene, end af relevans. Flere af naturforvalterne fremhæver f.eks. nyhedsbrevet fra Mads Kobberø om afgørelser i klagenævnet, som værende meget værdifuldt for deres daglige arbejde. Specifikt for faktaarkene har de tilmed stor værdi, fordi de (som tidligere beskrevet) kan deles med de interessenter, naturforvalterne samarbejder med, og dermed kan bruges som argumentation og begrundelse for de beslutninger, de træffer.

Derudover nævner naturforvalterne apps som et godt format og redskab, fordi de kan have dem med i felten (f.eks. artsdatabaser). I nogle af de apps og databaser, der nævnes, har også frivillige entusiaster mulighed for at bidrage til indholdet f.eks. registrering af arter (citizen science). Det er en fordel, fordi indholdet på portalen bliver mere omfattende, men selvom de frivillige ofte er dygtige og en stor ressource, er naturforvalterne også opmærksomme på, at de frivillige ofte er amatører, hvilket påvirker troværdigheden af registreringerne. Her fremhæves Naturbasen og arter.dk som særligt gode kilder, dels fordi de er omfattende, grundige og har gode funktioner, som gør dem lette at bruge, men også fordi der er en høj grad af kvalitetssikring af fagprofessionelle bag de registreringer, der foretages.

6 ANBEFALINGER

På baggrund af ovenstående indsigter fra både den kvantitative og kvalitative del af undersøgelsen har vi beskrevet fire tværgående anbefalinger, der vil kunne hjælpe naturforvalterne i deres arbejde og med få dækket deres behov for viden.

ANBEFALING 1

Promover og byg videre på den viden, der allerede eksisterer, i stedet for at producere nye vidensplatforme. Igangsat som led heri et samarbejde mellem udbyderne af de eksisterende platforme. Flere naturforvaltere er ifm. denne undersøgelse blevet opmærksomme på, at der eksisterer flere platforme og videnskanaler, som de ikke kendte i forvejen, hvilket har overrasket dem. De er forundrede over, at der er så meget viden tilgængelig på nettet, som de oplever, at hverken de selv eller deres kolleger kender til. Frem for at producere ny viden, som placeres et nyt sted, er der et potentiale i først og fremmest at finde en måde at komprimere og udnytte den store viden, som allerede eksisterer. Det handler om at skabe synlighed og oplyse om den til naturforvalterne. Men også om at samle den eksisterende viden, så det er nemt for naturforvalterne at navigere i denne. Konkret kunne en model være at etablere en metaplatform, der henviser og linker til de forskellige platforme, hvor det er muligt at indhente viden med en beskrivelse af, hvad man kan finde hvor. Dog med forbehold for, at oprettelsen af en ny platform kræver opdateringer af siden, da viden som nævnt hurtigt forældes. Desuden skal en given udbyder af metaplatformen så stå til ansvar for, hvilke kilder der udvælges til platformen. I forhold til opdateringer af viden ville det også være relevant, hvis en sådan metaplatform, oplyste om, hvor opdateret specifik viden er, da dette er et spørgsmål, som flere af naturforvalterne stiller.

Frem for en ny platform med nyt indhold ønsker naturforvalterne altså, at der bygges videre på den eksisterende infrastruktur. Dette gælder især de forskellige datasøgningshjemmesider, som bruges hyppigt, og som de har flere forbedringsønsker til. Som eksempel kunne platformen 'arter.dk' udvides med et ekstra lag, der beskriver forvaltningen af især de særligt truede og sårbare arter. Derudover er der ønske om bedre detaljegrad på forskellige kort, som forvalterne bruger. Vi anbefaler derfor overordnet, at der indledes et samarbejde mellem de forskellige udbydere af de eksisterende platforme om, hvordan en ny metaplatform kunne se ud. Herunder hvordan det sikres, at kendskabet til den eksisterende viden øges, samt at viden formidles på en måde, så det er meningsfuldt for brugerne.

ANBEFALING 2**Brug formater som passer i naturforvalternes hverdag, hvis der skal produceres ny viden.**

Naturforvalterne har i høj grad brug for valideret viden til at understøtte deres arbejde og træffe beslutninger. Her er rapporter og videnskabelige artikler at foretrække, men naturforvalterne har sjældent tid og adgang til at læse omfattende, kompliceret materiale. I stedet ønsker de korte, kuraterede formater, som opsummerer de vigtigste pointer om et emne f.eks. i form af faktaark og vidensblade. Også nyhedsbreve bliver nævnt som et kort og lettilgængeligt format, der gør det lettere at holde sin viden opdateret.

Hjælp naturforvalterne til viden ved at formidle den i korte, overskuelige og præcise formater.

ANBEFALING 3

Let Naturforvalternes arbejde ved at hjælpe dem i kontakten til borgere. Naturforvalterne nævner kontakten og samarbejdet med borgere herunder særligt landmænd, men også andre interessenter (f.eks. naboer eller lodsejere) som en udfordring i deres arbejde. Hjælp dem i kontakten med borgerne ved f.eks. at lave (evt. fysisk) materiale, som let kan deles med interessenter, dvs. letforståelig og kortfattet information, som naturforvalterne kan give borgerne i hånden, når de mødes med dem. Materialet skal indeholde gode argumenter, der forklarer og understøtter beslutninger, som naturforvalterne kan træffe.

Et konkret eksempel på et faktaark, som bliver efterspurgt, omhandler rentabiliteten af græsning. Dette emne passer også ind i Life IP Natureman-projektet. Naturforvalterne har brug for støttende viden i processen med at overbevise dyreholdere om, at græsning kan gøres rentabelt, så kommunerne ikke selv skal købe dyr til naturpleje.

Der bør også fokuseres på naturforvalternes viden og udvikling af kompetencer vedrørende kommunikation og interessentinddragelse. Evnen til at lytte, facilitere processer og håndtere konflikter er ofte afgørende for succesfuld naturforvaltning og lodsejernes følelse af at blive 'inddraget og hørt'.

ANBEFALING 4

Facilitér udviklingen af faglige netværk for naturforvaltere. Skab dermed videndeling gennem de kanaler, som naturforvalterne foretrækker at benytte. Naturforvalterne benytter i høj grad hinanden som sparringspartnere, når de mangler viden ifm. naturforvaltningsopgaver, da de oplever, at denne kilde til viden er mest effektiv og brugbar. De er bevidste om, hvad de ved, og hvad de ikke ved, og hvornår det derfor kan være relevant at hente hjælp og input fra andre naturforvaltere. Naturforvalterne er derfor glade for at deltage i netværk og ERFA-grupper. Her får de dels ny viden, og de får udvidet deres netværk samt nye eller styrkede relationer til andre naturforvaltere, som de kan hente hjælp hos ifm. fremtidige opgaver. Understøt et format, som allerede fungerer for naturforvalterne, og som de foretrækker at bruge, ved at være med til at facilitere netværk på tværs af kommuner (f.eks. ved at samle 'fjordkommuner', 'økommuner'), arbejdspladser (Naturstyrelsen, rådgivningsvirksomheder og kommuner) og fagligheder (f.eks. administrativt ansatte såvel som skovløbere). Faglige netværk på tværs af organisationer skal også bidrage til at skabe en fælles forståelse for naturen, og hvordan den forvaltes bedst muligt.

Feltkursioner og ERFA-møder er et format, som passer godt ind i naturforvalternes hverdag og selvforståelse. Ekskursioner giver arbejdsglæde, fordi forvalterne kommer 'ud i naturen', og opnår vigtig viden og videndeling. Naturforvalterne oplever, at de får værdifuld viden ud af at komme ud på besigtigelse af forskellige naturplejeprojekter gennem eksempelvis netværks- eller ERFA-grupper (se anbefaling 2). Det er derfor vigtigt, at Naturstyrelsen og andre (fortsat) prioriterer at højne og opdatere naturforvalternes vidensniveau via dette format. Et konkret succesfuldt eksempel, der fremhæves, er et uddannelsesprojekt under Life Open Woods, som samlede en bred gruppe af fagligheder og institutioner, samt kombinerede faglige oplæg og ekskursioner/besigtigelse af projekter.

BILAG A DATAMATRIX

NAVN	NATURTYPER	PLEJEMETODER	NATURPLEJE AF ARTER	YDERLIGERE INFORMATIONER	NETADRESSE
Naturplejeportalen (Miljøstyrelsen)	<ul style="list-style-type: none"> › Overdrev › Moser og kær (herunder rigkær og kildevæld) › Ferske enge › Heder › Strandenge › Skov og krat › Vandløb › Vandhuller 	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Rydning › Høslæt › Afbrænding › Førstegangspeje › Bekæmpelse af problem-/invasive arter 	<ul style="list-style-type: none"> › Fuglevenlig pleje › Insektvenlig pleje › Vildtvenlig pleje 	<ul style="list-style-type: none"> › Litteraturliste omkring naturpleje 	Naturplejeportalen: Link Litteraturliste: Link
Naturplejeguiden (Miljøstyrelsen)	I stedet for naturtyper udvælges arealanvendelse og derefter plejemetode <ul style="list-style-type: none"> › § 3-natur › Natura 2000-områder › Ekstensivt dyrkede arealer › Småbiotoper › Arealer i omdrift › Levesteder for bilag IV- og fredede arter 	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Høslæt › Biotop- og vildtpleje › Vandløbsvedligeholdelse › Vandhuller › Bekæmpelse af problem- og invasive arter › Rydning › Etablering af vådområder › Braklægning 	Nej	<ul style="list-style-type: none"> › Tilskudsordninger › Lovgivning omkring naturpleje 	Link
Landbrugsinfo (SEGES)	Der er korte beskrivelser af alle de samme naturtyper som Naturplejeportalen, men ingen konkrete afsnit om sammenhængen mellem naturtyper og plejemetoder som på Naturplejeportalen.	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Rydning 	<ul style="list-style-type: none"> › Bier 	<ul style="list-style-type: none"> › Lovgivning omkring naturpleje › Information om specifikke projekter › Fokus på landmandens rolle i naturpleje 	Link
Naturdok	På siden kan man finde projekter som initiativtager selv lægger op. Flere naturtyper er repræsenterede.	<ul style="list-style-type: none"> › Græsningsprojekter › Rydningsprojekter › Vådområdeprojekter › LIFE-projekter 	Ja, visse projekter omhandler specifikke arter.	<ul style="list-style-type: none"> › Information om specifikke projekter 	Link

Videntjenesten		<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Høslæt › Afbrænding › mm 	<ul style="list-style-type: none"> › Vildtvenlig pleje 	Siden rummer videnblade og informationer, der er relevant for flere forskellige faggrupper, herunder videnblade omkring friluftliv, adgangsforshold, skovproduktion mm.	Link
Pleje af græs- og naturarealer (Landbrugsstyrelsen)	Lysåbne naturtyper, herunder: <ul style="list-style-type: none"> › Strandeng › Mose (herunder rigkær) › Fersk eng › Hede › Overdrev 	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Høslæt 	<ul style="list-style-type: none"> › Vildtvenlig pleje 	<ul style="list-style-type: none"> › Tilskudsordninger › Dispensationssøgninger › Frister › Lovgivning omkring naturpleje › Fokus på landmandens rolle i naturpleje 	Pleje af græs- og naturarealer: Link Side med faktaark og tilskudsinformation: Link
Biodiversitet i ådale (Aarhus Universitet)	<ul style="list-style-type: none"> › Fersk eng › Mose og kær › vandløb 	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Høslæt › Rydning › Afbrænding › Førstegangspenje › Bekæmpelse af problem-/invasive arter 	Mindre mængde informationer om insektvenlig pleje.	Litteraturliste	Link
Molslaboratoriet (Naturhistorisk Museum Aarhus)	Ekstensivt dyrkede arealer	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Bekæmpelse af problem-/invasive arter 	Mindre mængde information om: <ul style="list-style-type: none"> › Fuglevenlig pleje › Insektvenlig pleje › Vildtvenlig pleje 	<ul style="list-style-type: none"> › Information om specifikke projekter 	Link
Rewilding Europe	Ekstensivt dyrkede arealer	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Bekæmpelse af problem-/invasive arter 	Mindre mængde information om: <ul style="list-style-type: none"> › Fuglevenlig pleje › Insektvenlig pleje › Vildtvenlig pleje 	<ul style="list-style-type: none"> › Information om specifikke projekter 	Link
Praktisk Naturforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> › Overdrev › Moser og kær › Ferske enge › Heder › Klit › Strandenge › Skov (herunder urørt skov og stævningskov) › Vandløb › Vandhuller › Løvenge › Natura 2000 	<ul style="list-style-type: none"> › Græsning › Høslæt › Rydning › Afbrænding › Hegning › Etablering af vådområder › Førstegangspenje › Problem- og invasive arter 	<ul style="list-style-type: none"> › Insekter › Padder › Krybdyr › Pattedyr › Planter 	<ul style="list-style-type: none"> › Videoer › Litteraturliste › Information om specifikke projekter 	Link
Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> › Natura 2000-områder › Habitatnaturtyper › Bilagsarter › Lovgivning › Natura2000-planer 	<ul style="list-style-type: none"> › Link til Naturplejeportalen 	<ul style="list-style-type: none"> › Link til Naturplejeportalen 	<ul style="list-style-type: none"> › Tilskudsordninger › Lovgivning omkring naturpleje › Dispensationssøgninger 	Link

BILAG B SPØRGESKEMA

Tak fordi du vil deltage i spørgeskemaundersøgelsen og bidrage til kortlægningen og evalueringen af de eksisterende kilder og platforme til viden indenfor dansk naturforvaltning.

Du begynder spørgeskemaundersøgelsen ved at trykke på "Næste".

Indledningsvis vil vi bede dig udfylde et par baggrundsoplysninger:

Hvad er din arbejdsstilling?

1. Naturforvalter – administrativt ansat/sagsbehandler
2. Naturforvalter – ansat i driftsafdeling
3. Forsker
4. Konsulent/rådgiver (f.eks. landbrugskonsulent)
5. Andet _____

Hvad er din arbejdsplads?

1. Kommune
2. Naturstyrelsen
3. Fond
4. Universitet
5. Rådgivningsvirksomhed
6. Entreprenørvirksomhed
7. Privatperson/selvstændig
8. Andet _____

Hvor mange års arbejdserfaring har du inden for naturforvaltning?

1. 0–1 år
2. 2–5 år
3. 6–15 år
4. Over 15 år

Hvad er du uddannet som?

1. Biolog
2. Landskabsforvalter
3. SLING
4. Forstkandidat
5. Agronom
6. Landbrugskonsulent
7. Geolog
8. Gartner
9. Landinspektør
10. Landmand
11. Miljøtekniker
12. Naturvejleder
13. Ingeniør
14. Entreprenør
15. Andet _____

De følgende spørgsmål vil omhandle, hvilke konkrete vidensplatforme om naturforvaltning, du benytter dig af i forbindelse med dit arbejde med naturforvaltning.

Gennem hvilke typer af kilder indhenter du typisk information i forbindelse med dit arbejde med naturforvaltning?

(Sæt gerne flere krydser)

1. Hjemmesider om naturforvaltning
2. Facebookgrupper eller lignende
3. Artikler i fagblade
4. Fagbøger og opslagsværk
5. Vidensblade eller faktaark
6. Konferencer
7. Ekskursioner i felten
8. ERFA- eller netværksgrupper
9. Kurser om naturforvaltning
10. Sparring med kolleger
11. Foreninger (f.eks. nyhedsbreve)
12. Andet _____

Hvor ofte benytter du følgende platforme i forbindelse med dit arbejde med naturforvaltning?

	Dagligt	Ugentligt	Månedligt	Årligt	Aldrig	Ved ikke
Naturplejeportalen	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Naturplejeguiden	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Landbrugsinfo	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Naturdok	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Videntjenesten	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Pleje af græs- og naturarealer	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Biodiversitet i ådale	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Praktisk naturforvaltning	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Rewilding Europe	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Natura 2000	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)

Hvilke andre digitale vidensplatforme benytter du i forbindelse med dit arbejde med naturforvaltning?

Såfremt du ikke benytter dig af andre digitale vidensplatforme, tryk "Næste".

Du kan skrive op til fem yderligere platforme. Angiv gerne link.

Vi gør opmærksom på, at fokus er på platforme med viden om naturforvaltning. Artsportaler og lignende datasøgningssider er dermed IKKE relevante (f.eks. naturbasen.dk, arter.dk, naturdata.miljoportal.dk)

Platform 1	_____
Platform 2	_____
Platform 3	_____
Platform 4	_____
Platform 5	_____

Hvordan vurderer du overordnet anvendeligheden af følgende platforme i forhold dit arbejde med naturforvaltning og dine behov forbundet hermed?

Såfremt du aldrig har besøgt platformen, vælg da svarkategorien "Aldrig besøgt platformen". Altså forventer vi IKKE, at du bruger tid på at gå ind på platformene, som du ikke kender og vurderer anvendeligheden af dem.

	Aldrig besøgt platformen	Meget høj anvendelighed	Høj anvendelighed	Hverken/eller	Lav anvendelighed	Meget lav anvendelighed	Ved ikke
Naturplejeportalen	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Naturplejeguiden	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Landbrugsinfo	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Naturdok	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Videntjenesten	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Pleje af græs- og naturarealer	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Biodiversitet i ådale	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Praktisk naturforvaltning	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Rewilding Europe	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)
Natura 2000	(6)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)

Du har angivet, at anvendeligheden af en eller flere af de listede platforme er lav eller meget lav. Hvad er de primære årsager til dette? (Sæt max tre krydser).

1. Utroværdig afsender
2. Krav om oprettelse af bruger
3. Betalingskrav
4. Dårlig brugerflade
5. Andet sprog end dansk
6. Mangler konkret information, der kan bruges i praksis til udførsel af naturpleje
7. For overordnet informationsniveau
8. Forældet viden
9. Mangler viden om økonomiske forhold
10. Mangler viden om lovgivningsmæssige forhold
11. For informations- og teksttung
12. Manglende relevans for mit arbejde
13. Andet _____

I de næste spørgsmål vil vi spørge ind til, om du i forbindelse med dit arbejde har behov for bedre adgang til viden eller erfaring inden for forskellige emner og temaer.

I hvilken grad oplever du generelt at mangle adgang til viden i forbindelse med dit arbejde med naturforvaltning?

1. I meget høj grad
2. I høj grad
3. I nogen grad
4. I mindre grad
5. Slet ikke
6. Ved ikke

I hvilken grad ved du, hvor du skal søge efter viden i forbindelse med dit arbejde med naturforvaltning?

1. I meget høj grad
2. I høj grad
3. I nogen grad
4. I mindre grad
5. Slet ikke
6. Ved ikke

Oplever du, at du mangler tilgængelig viden om forvaltning af følgende naturtyper i relation til dit arbejde med naturforvaltning?

	Ja	Nej	Uden for mit arbejdsområde
Søer og vandhuller	(1)	(2)	(3)
Vandløb	(1)	(2)	(3)
Skov og krat	(1)	(2)	(3)
Strandenge	(1)	(2)	(3)
Heder	(1)	(2)	(3)
Ferske enge	(1)	(2)	(3)
Moser og kær	(1)	(2)	(3)
Overdrev	(1)	(2)	(3)
Andre naturtyper	(1)	(2)	(3)

Uddyb meget gerne dit svar

Oplever du, at du mangler viden om følgende emner i relation til dit arbejde med naturforvaltning?

	Ja	Nej	Uden for mit arbejdsområde
Levesteder for Bilag IV og fredede arter	(1)	(2)	(3)
Arealer i omdrift	(1)	(2)	(3)
Småbiotoper	(1)	(2)	(3)
Ekstensivt dyrkede arealer	(1)	(2)	(3)
Natura 2000	(1)	(2)	(3)
§ 3-natur	(1)	(2)	(3)

Uddyb meget gerne dit svar

Oplever du, at du mangler adgang til viden om følgende aktiviteter og plejemetoder i relation til dit arbejde med naturforvaltning?

	Ja	Nej	Uden for mit arbejdsområde
Bekæmpelse af problem-/invasive arter	(1)	(2)	(3)
Førstegangspleje	(1)	(2)	(3)
Etablering af vådområder	(1)	(2)	(3)
Braklægning	(1)	(2)	(3)
Afbrænding	(1)	(2)	(3)
Rydning	(1)	(2)	(3)
Høslæt	(1)	(2)	(3)
Græsning	(1)	(2)	(3)
Andre aktiviteter og plejemetoder	(1)	(2)	(3)

Uddyb meget gerne dit svar

Oplever du, at du i dit arbejde med naturforvaltning mangler tilgængelig viden om forvaltning af følgende arter og deres levesteder?

	Ja	Nej	Uden for mit arbejdsområde
Insekter	(1)	(2)	(3)
Fugle	(1)	(2)	(3)
Padde og krybdyr	(1)	(2)	(3)
Specifikke Bilag II og Bilag IV-arter	(1)	(2)	(3)
Jagtbare vildtarter	(1)	(2)	(3)

Uddyb meget gerne dit svar

Du har netop angivet, at du i dit arbejde med naturforvaltning mangler tilgængelig viden om forvaltning af insekter. Hvilke af følgende oplever du at mangle viden om forvaltningen af?

	Ja	Nej	Uden for mit arbejdsområde
Insekter generelt	(1)	(2)	(3)
Sommerfugle	(1)	(2)	(3)
Bier	(1)	(2)	(3)
Vandinsekter (f.eks. guldsmede)	(1)	(2)	(3)
Billor og arter i dødt ved	(1)	(2)	(3)
Andre insekter	(1)	(2)	(3)

Uddyb meget gerne dit svar

Du har netop angivet, at du i dit arbejde med naturforvaltning mangler tilgængelig viden om forvaltning af fugle. Hvilke af følgende oplever du at mangle viden om forvaltningen af?

	Ja	Nej	Uden for mit arbejdsområde
Fugle generelt	(1)	(2)	(3)
Hønsfugle (f.eks. agerhøns)	(1)	(2)	(3)
Vadefugle	(1)	(2)	(3)
Rovfugle og ugler	(1)	(2)	(3)
Småfugle	(1)	(2)	(3)
Andre fugle	(1)	(2)	(3)

Uddyb meget gerne dit svar

Oplever du, at du mangler tilgængelig viden på følgende områder i relation til dit arbejde med naturforvaltning?

	Ja	Nej	Uden for mit arbejdsområde
Fokus på landmandens rolle i naturpleje	(1)	(2)	(3)
Info om specifikke projekter/cases	(1)	(2)	(3)
Forskningsstudier	(1)	(2)	(3)
Frister (f.eks. hvornår et areal skal afgræsses eller ansøgningsfrister for naturplejetiltag)	(1)	(2)	(3)
Dispensationsansøgninger	(1)	(2)	(3)
Lovgivning om naturpleje	(1)	(2)	(3)
Økonomiske forhold og tilskudsordninger	(1)	(2)	(3)
Plejemetoder og deres effekt på naturtyper og biodiversitet	(1)	(2)	(3)
Kompetenceudvikling og uddannelse	(1)	(2)	(3)
Afsætning af naturplejeprodukter	(1)	(2)	(3)

Uddyb meget gerne dit svar

Hvis der er andre områder, end dem vi netop har spurgt ind til, hvor du oplever at mangle tilgængelig viden, angiv dem da venligst i boksen nedenfor. Hvis ikke, tryk "Næste".

Herunder ser du listet, hvilke områder du har angivet, at du mangler viden på. Vi vil nu bede dig udvælge de områder, som du vurderer, at der mest mangler viden om naturforvaltning på. Sæt op til fem krydser.

1. Søer og vandhuller
2. Vandløb
3. Skov og krat
4. Strandenge
5. Heder
6. Ferske enge
7. Moser og kær
8. Overdrev
9. Andre naturtyper
10. Levesteder for Bilag IV og fredede arter
11. Arealer i omdrift
12. Småbiotoper
13. Ekstensivt dyrkede arealer
14. Natura 2000
15. § 3-natur
16. Bekæmpelse af problem-/invasive arter
17. Førstegangspleje
18. Etablering af vådområder
19. Braklægning
20. Afbrænding
21. Rydning
22. Høslæt
23. Græsning
24. Andre aktiviteter og plejemetoder
25. Insekter
26. Fugle
27. Padder og krybdyr
28. Specifikke Bilag II og Bilag IV-arter
29. Jagtbare vildtarter
30. Fokus på landmandens rolle i naturpleje
31. Info om specifikke projekter/cases
32. Forskningsstudier
33. Frister
34. Dispensationsansøgninger
35. Lovgivning om naturpleje
36. Økonomiske forhold og tilskudsordninger
37. Plejemetoder og deres effekt på naturtyper og biodiversitet
38. Kompetenceudvikling og uddannelse
39. Afsætning af naturplejeprodukter

På hvilken måde foretrækker du at få formidlet viden relateret til dit arbejde med naturforvaltning?
(Sæt gerne flere krydser, men max tre)

1. På nettet
2. Gennem artikler i fagblade
3. Gennem fagbøger
4. Gennem vidensblade eller faktaark
5. På konferencer
6. Ved ekskursioner i felten
7. Kurser om naturforvaltning
8. Ved ERFA- og netværksgrupper
9. Kollegial sparring
10. Andet _____

I forbindelse med undersøgelsen vil vi gerne gennemføre enkelte uddybende telefoninterviews.
Må vi kontakte dig med henblik på at deltage i et sådant interview?

1. Ja, jeg kan kontaktes på telefonnummer: _____
2. Nej

Har du kommentarer til undersøgelsen, er du meget velkommen til at angive dem herunder:

Mange tak for din besvarelse. Tryk på "Afslut" for at registrere din besvarelse.

BILAG C SPØRGEGUIDE TIL INTERVIEW MED NATURFORVALTERE

Opgave:	Videnscenter for Naturforvaltning
Navn på informant:	[udfyldes]
Stilling:	[udfyldes]
Arbejdsplads:	[udfyldes]
Antal års erfaring:	[udfyldes]
Dato:	[udfyldes]
Interviewer (COWI):	[MJNS/RIAD]
Deltagelse fra NST:	[udfyldes]
Lokation for interview	[Teams/Fysisk]

[Alle interviews udføres som semistrukturerede interviews. Derfor skal interviewguiden også ses som vejledende, idet den indebærer en fleksibilitet for at dels forfølge interessante veje, der opstår undervejs i interviewet, dels for at springe mindre essentielle punkter over, såfremt interviewpersonen har mange inputs på andre punkter. Det betyder bl.a., at alle orange bullets er opfølgende spørgsmål eller hjælpespørgsmål og stilles kun, hvis det er relevant. Derudover er de særligt vigtige spørgsmål markeret med fed for at sikre, at interviewereren får stillet disse også i interviews, der ender med at blive pressede på tid]

INTRODUKTION

Jeg hedder xx, og jeg arbejder for COWI, som i øjeblikket hjælper Naturstyrelsen som en del af Life IP Natureman-projektet med at blive klogere på, hvordan naturforvaltere får ny viden, og hvor der er behov for at styrke adgangen til viden.

Jeg har nogle spørgsmål til dig om din hverdag, dit arbejde og de kilder du bruger til at søge viden. Du skal svare ud fra din egen erfaring, og der er ingen rigtige og forkerte svar – og hvis der er emner, du synes er relevante, må du gerne byde ind.

Jeg vil muligvis gerne dele citater fra interviewet med Naturstyrelsen. I så fald fremgår de uden dit navn, arbejdsplads eller andre personlige oplysninger.

Har du nogle spørgsmål til mig, inden vi går i gang?

TEMA 1: ARBEJDSLIV

[Temaet har til formål at afdække, hvordan naturforvalternes arbejdsliv ser ud. Temaet giver en nødvendig kontekst og forståelse til de øvrige temaer, herunder deres forudsætninger er for at tilgå ny viden og 'til hvad' de mangler viden. Det kan bidrage med indsigt i, hvornår "videnshuller" opstår, og hvor der er potentiale for at styrke forvalternes adgang til og brug af viden.]

Hvad er dit arbejde?

Vil du prøve at beskrive en typisk arbejdsdag for dig (tag f.eks. udgangspunkt i i går)?

- › Hvor og hvornår møder du ind?
- › Hvem taler du med?
- › Hvem møder du/Hvor mange mennesker er du i kontakt med?
- › Hvad er dine opgaver?

Hvilke arbejdsværktøjer bruger du? Hvilke arbejdsopgaver er de sværeste for dig at løse / Hvornår er dit arbejde udfordrende?

- › Hvad er det ved disse opgaver, der gør dem svære/udfordrende?
- › Hvilke problematikker står du typisk over for?

Hvornår er dit arbejde nemt?

TEMA 2: VIDENSBEHOV OG -SØGNING

[Dette tema har til formål at afdække, hvilket behov for viden naturforvalterne har ifm. deres arbejde, samt hvordan de i dag får dækket dette behov. Temaet giver indsigt i fordelene ved forskellige videnskilder og dermed også naturforvalternes behov og præferencer ift. etableringen af et evt. fremtidigt Videnscenter for Naturforvaltning]

- › I hvilke situationer mangler du typisk viden ifm. dit arbejde? Kan du give et eksempel på en sådan situation, hvor du stod og manglede viden?
- › Hvad gør du i sådan en situation? Ved du altid, hvad du skal gøre i sådan en situation? (f.eks. hvem du skal gå til, eller hvor du skal søge viden?)
- › Oplever du situationer, hvor du ikke kan finde frem til den viden, du har behov for? Hvad for en viden er det da, der mangler?

Hvor går du først til, når du mangler viden? (Personer, hjemmesider, osv.)

- › Hvilke videnskilder er du mest tryk ved at bruge?
- › Hvorfor foretrækker du at anvende [x-videnskilde] frem for f.eks. et opslagsværk?

Hvad kan de forskellige typer af videnskilder? / Hvad får du ud af at bruge forskellige typer af videnskilder?

- › F.eks. hjemmeside vs. spørge kollega vs. opslagsværk vs. konference

Hvordan vurderer du vidensniveauet generelt – mangler der viden eller ikke?

› Oplever du, at dit behov for viden ifm. dit arbejde med naturforvaltning er dækket ind i dag?

Hvilke områder inden for naturforvaltning ville du gerne have adgang til bedre viden eller erfaringer på?

› På hvilken måde skulle dette formidles?

TEMA 3: SAMARBEJDER OG KOLLEGER

[Temaet har til formål at få dybdegående viden om naturforvalternes brug af deres kolleger og samarbejdspartnere som vidensressourcer. Spørgeskemaresultater peger på, at mange bruger sparring med kolleger, når de mangler viden. Derfor er det vigtigt at få indsigt i disse kollegiale aspekter i afdækningen af vidensbehov.]

Hvem samarbejder du godt med?

Hvornår kan I som kolleger hjælpe hinanden, og hvornår kan I ikke hjælpe hinanden?

› Hvornår kan du trække på din og kollegers generelle erfaring, og hvornår er det nødvendigt at søge specifik viden frem? (F.eks. på nettet, eller i bøger eller lignende)

Hvordan deler I typisk viden mellem hinanden som kolleger? (Mails, uformel videndeling ved kaffeautomat, møder)

› Hvornår sætter man et specifikt møde op, og hvornår tager man det over en kaffesnak?

Hvor ofte samarbejder du med eller trækker på folk uden for din egen arbejdsplads? (F.eks. NST, kommuner, forskere, rådgivningsvirksomheder)

› Hvad samarbejder du med dem om?

I hvilket omfang oplever du, at nyuddannede kan noget andet eller ved noget andet end dig? [NB: Kun til dem med flere års erfaring]

I hvilket omfang oplever du, at dine kolleger med flere års anciennitet kan noget andet eller ved noget andet end dig? [NB: Kun til dem med få års erfaring]

TEMA 4: AFSLUTTENDE

[Temaet har til formål at runde interviewet af ved at forsøge at sætte de øvrige inputs fra interviewet i perspektiv.]

Hvis du skulle give et råd til Naturstyrelsen ifm. den mulige etablering af et nyt videnscenter for naturforvaltning (format ukendt), hvor bør de så sætte ind fra dit perspektiv?

› Hvad ville være det mest nyttige de kunne gøre for dig?

Hvis du skulle opsummere til allersidst, hvad er så der, hvor du oplever størst behov for viden i dit arbejde? Og hvad er den vigtigste kilde til viden for dig i dit arbejde?

Er der andre ting, som du vil tilføje, som vi ikke allerede har været inde på?

Mange tak for din tid!

ADRESSE COWI A/S
Visionsvej 53
9000 Aalborg
TLF +45 56 40 00 00
FAX +45 56 40 99 99
WWW cowi.dk

POWERING YOUR 360° SOLUTIONS

COWI er en førende rådgivningsvirksomhed, der skaber værdi for kunder, borgere og samfund gennem vores unikke 360°-løsninger. Med eksperter i verdensklasse inden for ingeniørkunst, miljø og samfundsøkonomi angriber vi udfordringerne fra mange forskellige vinkler, så vi skaber mere sammenhængende løsninger for vores kunder - og derved en mere bæredygtig og sammenhængende verden.